

NCDO
JAARVERSLAG
2012

Amsterdam, mei 2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Context, beleid en strategie	6
1.1. Mondiale ontwikkelingen	6
1.2. Missie en visie	7
1.3. Opdracht en mandaat	7
1.4. Strategische keuzes	8
1.5. Positionering	11
2. NCDO actief op 4 domeinen: resultaten 2012	12
2.1. Inleiding op de domeinen	12
2.2. Domein 1: Kennis over mondiaal burgerschap	13
2.3. Domein 2: Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking	17
2.4. Domein 3: Jeugd en jongeren	21
2.5. Domein 4: Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap	25
2.6. Bronnenlijst	29
3. Bedrijfsvoering	30
3.1. Kwaliteitsmanagement	30
3.2. Marketing	31
3.3. Communicatie	31
3.4. Public Affairs	32
3.5. Medewerkers	33
3.6. Middelen	34
3.7. Governance: bestuur en toezicht	34
Bijlagen	38
Bijlage 1 Resultaten activiteiten 2012	40
Inleiding	42
Domein 1: Kennis over mondiaal burgerschap	43
Domein 2 Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking	46
Domein 3: Jeugd en jongeren	54
Domein 4: Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap	59
Beleid en evaluatie	64
Bijlage 2 Publicaties 2012	66
Bijlage 3 Gebruikte afkortingen	70
Jaarrekening 2012	74
Tekstuele toelichting op de Jaarrekening	76
Balans en Staat van Baten en Lasten	80

Voorwoord

Geachte lezer,

We leven in een wereld waarin we ons rekenschap moeten geven van veranderingen in internationale relaties op alle vlakken van ons bestaan. Deze relaties nemen alleen maar toe in intensiteit, schaal en tempo en vergroten daarmee de wederzijdse afhankelijkheid. Aan de andere kant blijft de behoefte bij elke eenheid bestaan zich te onderscheiden van alle andere. Dit gegeven stelt grenzen en voorwaarden aan internationale samenwerking, vooral vanuit de noodzaak van duurzame samenwerking en ontwikkeling.

Minister Ploumen ziet de koppeling tussen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking als haar grootste uitdaging. De inhoudelijke koerswijziging die hiermee gepaard gaat, is volgens haar essentieel in het licht van de gewijzigde mondiale verhoudingen.

Kortom, we zien dat de agenda's van internationale samenwerking, duurzame ontwikkeling, ontwikkelingssamenwerking en handel steeds meer en intrinsiek met elkaar verweven zijn.

Een belangrijke vraag is in welke mate en op welke manier *burgers* een rol kunnen spelen bij al deze veranderingen. Cruciaal is hierbij het ontwikkelen, ontsluiten en overdragen van kennis en vaardigheden. Alleen goed geïnformeerde burgers hebben zicht op de achtergronden en motieven van beslissingen van maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en overheid. En met kennis en vaardigheden kan men komen tot 'evidence based policies and practices'.

NCDO levert op dit vlak als kennis- en adviescentrum een belangrijke bijdrage. De manier waarop NCDO deze taak realiseert is af te leiden uit haar geheel van activiteiten, gericht op het verdiepen van kennis van, inzicht in, en betrokkenheid bij deze problematiek bij de Nederlandse burgers.

Wij doen dit vanuit de overtuiging dat een duurzame en rechtvaardige wereld ons allen aangaat, dat 'hier en daar' sterk vervlochten zijn geraakt en dat investeren in duurzame ontwikkeling uiteindelijk in ieders belang is.

Ik wens u veel inspiratie toe bij het lezen van dit jaarverslag.

Prof. dr. Arie de Ruijter, directeur/bestuurder ad interim.

1. Context, beleid en strategie

1.1. Mondiale ontwikkelingen

In de eerste 40 jaar van haar bestaan heeft NCDO met grote inzet gewerkt aan verbreding van het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking. We deden dat onder andere door het verstrekken van subsidies voor activiteiten die op participatie en draagvlakverbreding waren gericht.

In 2010 besliste de minister van Buitenlandse Zaken dat aan die taak van NCDO een einde kwam. Met ingang van 1 januari 2011 is het verstrekken van deze subsidies de verantwoordelijkheid van een consortium van andere organisaties (PWC, NJR, en Wilde Ganzen). NCDO kreeg de opdracht zich te ontwikkelen tot een kennis- en adviescentrum voor burgerschap in relatie tot mondiale ontwikkeling en internationale samenwerking. Deze beslissing van de minister viel samen met twee ontwikkelingen die vergaande gevolgen hebben voor het denken over Ontwikkelingssamenwerking.

De gevolgen van de financiële crisis

De eerste ontwikkeling heeft een directe relatie met de financiële crisis in de wereld. Die crisis leidt ertoe, dat regeringen zich genoodzaakt zien drastisch te bezuinigen op overheidsuitgaven. Daardoor kijkt men kritischer naar de taken van de overheid – en dus ook naar de functie en resultaten van inspanningen op het terrein van ontwikkelingssamenwerking.

Tegelijk nemen waardering en steun voor ontwikkelingssamenwerking in de samenleving af. Jarenlang gaven de waarderingcijfers een tamelijk stabiel beeld. Gemiddeld vond zo'n 65 procent van de bevolking dat het overheidsbudget voor internationale samenwerking tenminste gelijk moest blijven.

Vanaf 2010 zien we dat percentage echter snel dalen. Deze daling is niet los te zien van de nadruk die de politieke partijen tijdens de diverse verkiezingscampagnes hebben gelegd op de noodzaak tot bezuinigen. Ontwikkelingssamenwerking werd van die bezuinigen niet uitgesloten. Sterker nog: het orde op zaken stellen in eigen huis heeft voor de Nederlander een hogere prioriteit dan het op peil houden van de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking (*NCDO Barometers IS 2010, 2011 en 2012*). Daarmee wijkt Nederland overigens af van de rest van Europa. Van alle Europeanen is 60% van mening dat de hulpelden aan ontwikkelingslanden zouden moeten worden verhoogd (*Special Eurobarometer 392 / Wave EB77.4 – TNS Opinion & Social (EC)*).

Nieuwe benadering van internationale samenwerking

De tweede ontwikkeling heeft te maken met het karakter van ons internationaal engagement. Het besef begint door te dringen, dat Internationale Samenwerking niet alleen gaat om problemen van mensen 'ginds', maar om uitdagingen voor de gehele wereldbevolking, nu en straks. Dus ook voor onszelf en onze kinderen. Van de grote opgaven waar we voor staan, is er geen enkele die we kunnen oplossen zonder een wereldwijde aanpak. Die nieuwe realiteit vraagt om een nieuwe benadering van het begrip internationale samenwerking. Maar ze vraagt ook om een nieuwe benadering van het begrip burgerschap, waarbij de gevolgen van globalisering kritisch bekeken worden. En dat maakt dat we over van alles opnieuw moeten nadenken: over nieuwe interventies en actoren, nieuwe informatievoorziening, nieuwe discussies en nieuw beleid.

Tegen deze achtergrond geeft NCDO invulling aan haar opgedragen nieuwe taak. Nederlandse burgers moeten niet alleen informatie krijgen *over*, maar ook instrumenten *voor* actief mondiaal burgerschap.

1.2. Missie en visie

NCDO stimuleert mondiaal burgerschap in Nederland. Als kennis- en adviescentrum levert NCDO een belangrijke bijdrage aan het inzicht in, de kennis over en de betrokkenheid bij internationale samenwerking en duurzame mondiale ontwikkeling, en de rol van Nederland en de Nederlandse burger daarbij.

NCDO vult deze missie in vanuit de visie dat een goed geïnformeerde burger een bijdrage kan leveren aan een mondiale en duurzame samenleving – en wel ieder op zijn eigen manier. Dat kan een directe bijdrage zijn, zoals een verandering van consumentengedrag, het steunen van goede doelen of het initiëren van en bijdragen aan eigen activiteiten voor duurzame ontwikkeling. Het kan ook een indirecte bijdrage zijn, zoals deelnemen aan het debat over hoe Nederland zich opstelt in een globaliserende wereld.

Goed geïnformeerde burgers hebben zicht op de consequenties van hun handelen, op de verhoudingen tussen ‘hier’ en ‘daar’ en op de achtergronden van beslissingen van maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en overheid. Ook hebben ze inzicht in hoe beleidskeuzes op verschillende terreinen elkaar beïnvloeden. Ze nemen deel aan een levendig debat over de aanpak van deze mondiale vraagstukken.

NCDO levert een bijdrage aan deze mondiale dimensie van burgerschap door Nederlandse burgers in al hun hoedanigheden - als kiezer, werknemer, consument, maar ook als investeerder of wetenschapper - te informeren over en te betrekken bij wereldomvattende kwesties die ons allen aangaan. En dan bedoelen we kwesties als zorg voor mondiale publieke goederen, een stabiel klimaat, een rechtvaardig financieel systeem en voldoende voedsel voor iedereen.

Dit doen we door methoden te ontwikkelen om kennis over te dragen die aansluit bij de wensen van de ontvanger. Zo bieden we interactief leren in een kleine groep voor de een en een tijdschrift, competities, masterclasses of online netwerken voor anderen. NCDO is daarbij steeds op zoek naar mogelijkheden om samen te werken *met* en waarde toe te voegen *aan* anderen.

1.3. Opdracht en mandaat

Met het nieuwe denken over internationale samenwerking en mondiaal burgerschap heeft NCDO ook een nieuw mandaat gekregen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft NCDO de opdracht gegeven: ‘Als kennis- en adviescentrum bij te dragen aan het vergroten van burgerschap in relatie tot internationale samenwerking’. Die opdracht strekt zich uit over vier domeinen:

- *Kennis over mondiaal burgerschap*
NCDO stimuleert professionals om kennis over mondiaal burgerschap en mondiale vraagstukken te gebruiken in hun werkpraktijk en die kennis met elkaar te delen.
- *Vermaatschappelijking van het debat over internationale samenwerking (verbreding en verdieping)*. NCDO betreft nieuwe doelgroepen in het debat over mondiale vraagstukken (verbreding) en zorgt voor verdere verdieping van bestaande kennis.
- *Jeugd en jongeren: mondiaal burgerschap in het onderwijs en bij jeugd & jongeren*
NCDO werkt samen met scholen, jongerenorganisaties en bedrijven om te zorgen dat mondiaal burgerschap een vaste plaats krijgt in de schoollessen, in activiteiten voor jongeren in hun vrije tijd en in werkzaamheden van jonge professionals.
- *Interventiemethoden, effect en evaluatie*
NCDO ondersteunt professionals en actieve burgers met kennis *van* en trainingen *in* (effectiviteit van) interventies op het gebied van mondiaal burgerschap.

1.4. Strategische keuzes

Vervolgens heeft NCDO gekozen voor een aantal specifieke strategische sectoren en doelgroepen die aansluiten bij de genoemde beleidsdomeinen.

1. **De bredere Nederlandse samenleving.** Doelgroepen: de geïnteresseerde en de latent geïnteresseerde burger en consument. Deze sector/doelgroepen passen in domein 2 *vermaatschappelijking van het debat over internationale samenwerking* (vooral verbreding). Het gaat er om bredere groepen binnen de Nederlandse samenleving te betrekken bij mondiale vraagstukken en gedragsperspectieven aan te reiken.
2. **Het bedrijfsleven.** Doelgroepen: zowel de grote bedrijven als het midden- en kleinbedrijf en hun werknemers, evenals social entrepreneurs. Deze sector/doelgroepen passen in domein 2 *vermaatschappelijking van het debat over internationale samenwerking* en deels in domein 4 *interventiemethoden, effect en evaluatie*. Het gaat er om bedrijven en werknemers op thema's van duurzame mondiale ontwikkeling, shared value en corporate social responsibility te faciliteren.
3. **Het onderwijs.** Doelgroepen: docenten, leerlingen, schoolleiding, vakverenigingen, koepels, beleid en politiek. Deze sector/doelgroepen passen in het domein 3 *jeugd en jongeren, mondiaal burgerschap in het onderwijs*. Hierbij gaat het er om dat mondiale vraagstukken en internationale ontwikkelingen een vaste plek krijgen in het Nederlandse onderwijssysteem.
4. **Beleid en wetenschap, politiek en bestuur.** Doelgroepen: professionals, beleidmakers, wetenschappers en politici. Deze sector/doelgroepen passen in de domeinen 1 *kennis over mondiaal burgerschap* en domein 2 *vermaatschappelijking van het debat over internationale samenwerking*, vooral verdieping.
In domein 1 gaat het om professionals en beleidmakers die gebruik maken van toegankelijke en betrouwbare kennis en die gefaciliteerd worden in het gebruik ervan. In domein 2 gaat het om lezingen, bijeenkomsten en events en om het in stelling brengen van opinieleiders en rolmodellen.

Hieronder volgt per sector een korte samenvatting van de context waarbinnen NCDO haar keuzes heeft gemaakt, de gekozen speerpunten en belangrijkste activiteiten en resultaten in 2012.

Hieronder volgt per strategische sector een korte samenvatting van de context waarbinnen NCDO haar keuzes heeft gemaakt, de gekozen speerpunten en belangrijkste activiteiten/resultaten in 2012.

1. De bredere Nederlandse samenleving

Bij 'de bredere Nederlandse samenleving' gaat het erom dat we meer mensen willen bereiken dan de 'reeds geïnteresseerden'. Eén van de doelstellingen van NCDO is immers de vermaatschappelijking van het debat over mondiale vraagstukken. Daarbij vatten we het woord debat breed op. Het gaat om de (online) discussie en de dialoog, de menings- en opinievorming en de betrokkenheid bij het invullen van ieders verantwoordelijkheid als wereldburger.

Uit onderzoek van HIVA (2012, p. 66) blijkt dat NCDO, via haar magazine OneWorld en de website Oneworld.nl, bijna vier procent van de Nederlanders weet te bereiken. Ook blijkt dat tweederde van de lezers van OneWorld met familie, vrienden en kennissen spreekt over de inhoud van het tijdschrift. Dit betekent dat het 'informele gesprek thuis en op straat' door OneWorld wordt beïnvloed.

HIVA constateert echter ook dat dat gesprek vooral gevoerd wordt door een hoger opgeleid en vaak iets ouder publiek - de groep van al in ontwikkelingsvraagstukken geïnteresseerde burgers.

Natuurlijk blijft deze doelgroep voor NCDO belangrijk. Maar de mensen die we nog niet bereiken zijn minstens zo belangrijk. En dus moeten we meer aandacht besteden aan de keuze van rolmodellen en opinieleiders en nadrukkelijker investeren in verbreding van het netwerk van NCDO. Samenwerking met organisaties die dicht bij de burger en middenin de samenleving staan is daarbij onontbeerlijk.

Het mediaplatform OneWorld is NCDO's belangrijkste instrument om de bredere Nederlandse samenleving te informeren en te laten participeren. Onder andere met toegankelijke en aansprekende artikelen in het magazine en met online debatten over de toekomst van internationale samenwerking

werd een diversiteit aan lezers/deelnemers bereikt. In 2012 is de samenwerking tussen OneWorld en De Groene pers geïnitieerd om ook via andere kanalen met een groot publieksbereik de content van OneWorld te verspreiden.

En als we spreken over verbreding van het maatschappelijke debat kunnen we het project FoodGuerrilla over eerlijk en duurzaam voedselgebruik niet vergeten. Hiermee heeft NCDO haar jongeren netwerk belangrijk uitgebreid.

2. Het bedrijfsleven

Bedrijven spelen een belangrijke rol in vraagstukken van mondiaal burgerschap en duurzaamheid, zowel in positieve als negatieve zin. Bedrijven staan midden in de samenleving; ze hebben grote invloed op het milieu, op het functioneren van mensen, op culturen en economieën. *Binnen* bedrijven vinden we bovendien veel ambitieuze professionals die graag verschil willen maken. Zo ziet NCDO bedrijven als maatschappelijke actoren met een grote veranderkracht.

In 2011 en 2012 heeft NCDO een aantal verkenningen laten uitvoeren naar mogelijkheden om een onderscheidend en stimulerend programma op te stellen, speciaal gericht op het bedrijfsleven. Op basis van deze verkenningen is een NCDO-Bedrijfslevenprogramma ontwikkeld met als centrale thema's: shared value, cross-sector partnerships, social entrepreneurship/intrapreneurship en internationaal ondernemen. Het programma heeft een driedelig doel. Het stimuleert bedrijven om hun rol als wereldburgers serieus te nemen, het bevordert de ontwikkeling van relaties tussen bedrijven en maatschappelijke actoren (bijv. ngo's) en het faciliteert professionals, 'change agents', die binnen en voor bedrijven actief zijn. De *Partnershipverkiezing* van NCDO is een voorbeeld van een succesvol project dat in dit kader is uitgevoerd. Datzelfde geldt voor *Ondernemen Zonder Grenzen*, waarbij internationaal en sociaal ondernemen centraal staan.

Uit bovengenoemde verkenningen is ook duidelijk geworden, dat zowel internationaal opererende bedrijven als ngo's er behoefte aan hebben om hun kennis en ervaring over internationaal ondernemen te bundelen en beschikbaar te maken. Voor bedrijven kan de kennis en ervaring van ngo's van belang zijn om snel en effectief in te spelen op lokale situaties. Ook kunnen bedrijven voordeel hebben bij het uitwisselen van kennis en ervaringen op basis van wederkerigheid. En dat is dan voor Ngo's een manier om hun kennis en ervaring op een concrete manier te 'verwaarden' en relaties met bedrijven te leggen. Op basis hiervan heeft NCDO samengewerkt met onder meer Partos, AgentschapNL en VNO-NCW om een Bedrijvenportal voor internationaal ondernemen te ontwikkelen. De Bedrijvenportal is in het voorjaar van 2013 gelanceerd.

3. Het onderwijs

In de afgelopen veertig jaar heeft NCDO (al dan niet samen met anderen) op verschillende manieren geprobeerd om Global Learning (Wereldleren) een vaste plaats te geven in het onderwijs. Dat gebeurde onder verschillende benamingen, zoals ontwikkelingseducatie, mondiale educatie, internationale educatie en duurzame ontwikkeling. De laatste tijd spreken we in Nederland over Wereldburgerschap (Beneker et al., 2009). De brede aandacht voor het thema is niet vergeefs geweest. Anno 2012 vindt meer dan 75 % van de docenten in het basis- en voortgezet onderwijs dat wereldburgerschap belangrijk is (Hogeling, 2012). Jammer genoeg houdt de waardering van de docent voor het thema en de aandacht die het in de klas krijgt geen gelijke tred. Die aandacht is vaker incidenteel dan structureel. De docenten noemen tijdgebrek daarbij als belangrijkste belemmering. Daarom heeft NCDO een nieuwe weg gekozen. De afgelopen jaren hebben we ons vooral gericht op het microproces op scholen. We richtten ons op de motivatie van docenten en opleiders om aandacht te besteden aan wereldburgerschap op hun school. We organiseerden masterclasses voor docenten, conferenties voor studenten en bijeenkomsten voor docenten en educatieve uitgeverijen. Ook ontwikkelden we methoden en presentaties van educatief materiaal voor docenten.

Het belangrijkste product is Samsam, het kindermagazine voor het primair onderwijs over actuele internationale onderwerpen. Samsam is in 2012 uitgebreid met 2 edities en we bereiken inmiddels ongeveer 550.000 kinderen.

In 2012 hebben we onze onderwijsstrategie verbreed en uitgebreid. Naast aandacht voor het microniveau kijken we nu ook naar het meso- en macroniveau (scholen, onderwijsinstellingen, maatschappelijk middenveld, overheid). De activiteiten op de drie niveaus samen moeten er toe leiden dat de duurzame inbedding van wereldburgerschap in het onderwijs daadwerkelijk tot stand komt. NCDO heeft daartoe diverse partijen benaderd en eind 2012 heeft een succesvolle expertmeeting plaatsgevonden. Daarbij waren verschillende relevante maatschappelijke organisaties betrokken, en ook wetenschappers en onderwijskundigen. Zij hebben zich er toe gecommitteerd om zich gezamenlijk in te zetten voor de verdere verankering van Wereldleren in het onderwijs. In 2013 bepalen we onze vervolgstrategie.

NCDO is ook lid van GENE, het Europese netwerk voor Global Education. In november 2012 organiseerde GENE een driedaagse conferentie in Den Haag waarbij NCDO optrad als co-host. Er waren 16 Europese landen vertegenwoordigd. De conferentie bood ruimte voor intensieve discussie en uitwisseling over nationale strategieën, verbetering van de kwaliteit van Wereldleren en over cohesie en coherentie.

4. Beleid en wetenschap, politiek en bestuur

In grote delen van de wereld en zeker ook in Nederland is een levendige discussie gaande over de omvorming van de ontwikkelingssamenwerkingsagenda naar een internationale samenwerkingsagenda. In de afgelopen jaren heeft NCDO een belangrijke bijdrage geleverd aan het verspreiden van kennis en het faciliteren van de discussie over ontwikkelingssamenwerking, in combinatie met de millenniumdoelen. En in 2011 en 2012 heeft NCDO op verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken en in samenwerking met AgentschapNL en de SER, de organisatie van het Nationaal Platform Rio+20 op zich genomen. Doel was het stimuleren van het bewustwordingsproces over duurzame ontwikkeling en het leveren van een bijdrage aan de instructie van de Nederlandse regeringsdelegatie naar Rio+20. Dit platform had een keur aan deelnemers: organisaties op het gebied van natuur en milieu, organisaties voor ontwikkelingssamenwerking, netwerken van jongeren, onderwijs en wetenschap, bedrijven et cetera. Hierbij is de discussie op gang gekomen over de wijze waarop sociale, economische en ecologische vraagstukken in samenhang aangepakt zouden kunnen worden.

De huidige discussie over de (nieuwe) internationale samenwerkingsagenda wordt onder verschillende noemers als post MDG, post ODA, Beyond 2015 enz. gevoerd. Ook wordt vaak gesproken over Global Public Goods (GPG's). Eén van de belangrijkste discussiepunten in deze (inter)nationale discussie is *of* en zo ja *hoe* de groene agenda moet worden geïntegreerd met de armoede-agenda. Gaan we bij voorbeeld toe naar een uitbreiding van het kader van de Millenniumdoelen in de vorm van Sustainable Development Goals (SDG's)?

Het is voor NCDO belangrijk om deel te nemen aan de discussies over deze nieuwe agenda. We moeten de inhoud daarvan immers helder en proactief vertalen naar de Nederlandse samenleving. We maakten daarmee het begin tijdens de viering van het lustrum (40-jarig bestaan) op 4 februari 2012 met prominente gastsprekers als Pascal Lamy (director general van de WTO) en Sri Mulyani (managing director van de Wereldbank). De Jos van Genniplezing/Senaatslezing over buitenlandbeleid in het najaar was daarvan het vervolg. Maar we deden dat ook door samenwerking met de Society for International Development, door deelneming in het netwerk van de Round Table Worldconnectors, door participatie in het ISS/FMO discussietraject en door het mede-organiseren van de post ODA-dialogen. En ook werkten we samen met de Adviesraad Internationale Vraagstukken voor buitenlandbeleid en met het ministerie van Buitenlandse Zaken.

We noemen hier in het bijzonder ook de Floriade Dialogen georganiseerd door de FoodFirst¹ Coalition tijdens de Floriade 2012 in Venlo. In 7 beleidsseminars met vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, de wetenschap, overheid en maatschappelijke organisaties werden belangrijke aspecten van het voedsel- en landbouwvraagstuk belicht en uitgediept om te komen tot beleidsaanbevelingen.

1.5. Positionering

NCDO presenteerde zich in 2012 regelmatig in de media. Er is gepubliceerd over NCDO algemeen (corporate), over onze onderzoeken, over onze activiteiten, over thema's, over specifieke doelgroepen en over onze journalistieke bijdrage. En ook op social media was NCDO actief en werd er volop getwitterd over haar activiteiten. Onderstaand de in de media belangrijkste gebeurtenissen 2012 (in landelijke en regionale dagbladen, in specifieke vakbladen, op radio en televisie):

- NCDO corporate: lustrum in februari (diverse interviews o.a. met Pascal Lamy en Sri Mulyani opiniestuk in april en november over bezuinigingen in VK en Trouw);
- Onderzoek: flitspeiling Nederlanders en voedselzekerheid, kennis Nederlanders over hoogte van OS-budget, onderzoek Nederlanders en fairtrade; onderzoek Nederlanders en afval, 'Barometer 2012' - kinderen/jongeren/volwassenen en mondiaal burgerschap;
- Activiteit Voedsel: Battle of the Cheetahs en winnende plan Too good to waste; vervolgproject FoodGuerrilla;
- Netwerk/Doelgroep: Lancering MyWorld voor particulier initiatiefnemers; Finale Ondernemen Zonder Grenzen, Finale Partnership Verkiezing;
- Journalistiek: Artikel 'Paradijs voor pedo's' in OneWorld (genomineerd voor de Mercure Tijdschriftreportage van het jaar).

Het lustrum van NCDO werd gevierd met een intensief en inhoudelijk programma waarin mondiale verbondenheid en de rol van burgerschap centraal stond. In het ochtendgedeelte inspireerden drie internationale gasten elk vanuit hun eigen perspectief de ruim 500 aanwezigen: Pascal Lamy, Sri Mulyani en Juma Mwapachu (LL.B., voormalig secretaris-generaal Oost Afrikaanse Unie). Het middagprogramma werd opgeluisterd door de aanwezigheid van Koningin Beatrix. Zij woonde onder meer de Battle of the Cheetahs bij, een ideeënwedstijd rondom het thema voedselzekerheid. Andrée van Es, Paul Scheffer en Herman Wijffels gingen met elkaar in debat over 'Burgerschap in een globaliserende wereld' en staatssecretaris Ben Knapen sloot af met een speech over het belang van mondiaal burgerschap. Het lustrum is in de evaluaties zeer positief gewaardeerd, zowel qua inhoud, uitstraling als qua programmering en diversiteit van gasten. Het betekende een mooi startsein voor het stimuleren van denken en dialoog over de sterk veranderde verhoudingen in de wereld, internationale samenwerking en mondiale verantwoordelijkheid.

¹ FoodFirst is een initiatief van onder andere Rabobank, Floriade, ministeries Economie, Infrastructuur en Milieu en Buitenlandse Zaken, Socires en NCDO.

2. NCDO actief op 4 domeinen: resultaten 2012

2.1. Inleiding op de domeinen

NCDO werkt met de drieslag ‘kennis verzamelen, trainen, kennis verspreiden’. Met die instrumenten draagt NCDO bij aan maatschappelijke ontwikkelingen op vier domeinen, specifiek omschreven in de opdracht die het ministerie van Buitenlandse Zaken ons heeft gegeven (zie hiervoor het subsidiebeleidskader met de titel ‘Kennis voor Burgerschap en Ontwikkelingssamenwerking’ van juli 2010).

Domein 1. Kennis van activiteiten en initiatieven die relevant zijn voor het maatschappelijk draagvlak voor internationale samenwerking;

Domein 2. Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking;

Domein 3. Mondiaal burgerschap onder jeugd en jongeren;

Domein 4. Kennis van interventiemethoden ten behoeve van burgerschap in relatie tot internationale samenwerking (inclusief effectonderzoek en evaluatie).

In dit hoofdstuk brengen we verslag uit van de belangrijkste resultaten die we in 2012 op elk van deze vier domeinen hebben behaald.

Op elk domein staan twee beoogde resultaten centraal, waarbij we vervolgens laten zien hoe we die resultaten hebben gemeten.

Overzicht in hoofdlijnen van de belangrijkste resultaten per domein

Domein	Resultaat
Kennis mondiaal burgerschap	A Professionals gebruiken kennis <i>over</i> mondiaal burgerschap en kennis <i>van</i> interventies en interventiemethoden ten behoeve van de versterking van mondiaal burgerschap.
	B Er is een levendige en geïnformeerde <i>community of practice</i> binnen de sector op het gebied van de versterking van mondiaal burgerschap
Vermaatschappelijking van het debat	C Er is een levendig debat over Internationale Samenwerking dat gevoerd wordt op verschillende publieksniveaus en waarbij de deelnemers steeds zorgen voor verbreding
	D Deelnemers (opinieleiders) zorgen daarbij ook voor <i>verdieping</i> van het debat, zodat het debat gaat over relevante thema's en gebruik maakt van betrouwbare bronnen
Jeugd en jongeren	E Docenten en scholen geven wereldburgerschap een vaste plaats in hun les- en schoolplannen
	F Intermediaire organisaties hebben kennis over wereldburgerschap en geven het een plaats binnen hun activiteiten voor jongeren
Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap	G We slagen er beter in om interventies gericht op mondiaal burgerschap te evalueren
	H Kennis en vaardigheden op het gebied van evalueren en evalueerbaarheid van deze interventies wordt vergroot, zowel op individueel niveau als op dat van organisaties

2.2. Domein 1: Kennis over mondiaal burgerschap

Wat vindt de Nederlander van de wereld, wat doet hij om haar te verbeteren en wat zijn effectieve manieren om hem te stimuleren tot actief wereldburgerschap? Kennis over die drie vragen is cruciaal voor iedereen die zich in wil zetten voor het versterken van wereldburgerschap in Nederland.

De opdracht van NCDO binnen dit domein bestaat uit twee hoofdonderdelen:

A. Professionals gebruiken kennis over mondiaal burgerschap, interventies en interventiemethoden ten behoeve van versterking mondiaal burgerschap.

B. Een levendige en geïnformeerde community of practice binnen de sector met betrekking tot versterking mondiaal burgerschap.

A. Kennis over mondiaal burgerschap en interventies

Een vernieuwde Barometer: Nederlanders en Mondiaal Burgerschap

Sinds 2006 presenteert NCDO ieder jaar de ‘Barometer Internationale Samenwerking’. Deze barometer brengt precies in kaart wat het draagvlak is onder Nederlanders voor internationale samenwerking, vooral gebaseerd op de gemeten *kennis over* internationale samenwerking. In 2012 heeft het cluster onderzoek van NCDO een volledig vernieuwde Barometer ontwikkeld. Deze barometer beschrijft hoe Nederlanders zich *verhouden tot* mondiaal burgerschap. De nieuwe opiniepeilingen ‘Nederlanders en Mondiaal Burgerschap’ (18 jaar en ouder) en ‘Jongeren en Mondiaal Burgerschap’ (12 tot 18 jaar) richten zich niet alleen op kennis, maar ook op houding en gedrag ten aanzien van internationale samenwerking en andere mondiale issues.

De eerste onderzoeken uit deze nieuwe reeks werden in oktober gepresenteerd. Voortaan zullen we beide opiniepeilingen jaarlijks uitvoeren, waarbij de peiling onder volwassenen is opgezet als longitudinaal onderzoek.

De peiling onder jongeren was in onze oorspronkelijke jaarplannen nog niet voorzien, maar de belangstelling in het veld en bij de politiek voor de groep is zo groot dat we hiertoe alsnog hebben besloten. Bovendien hebben we in 2012, in samenwerking met Samsam, ook een peiling gehouden onder kinderen (uit groep 6, 7 en 8; doorgaans 10, 11 en 12 jaar oud). De respons daarbij heeft ons verrast: ruim 20.000 kinderen vulden de vragenlijst in.

Dit onderzoek is voor zover wij weten het eerste grootschalige onderzoek naar kennis, houding en gedrag ten aanzien van mondiale issues onder kinderen en het werd in binnen- en buitenland dan ook met veel interesse ontvangen. Het onderzoek “Kinderen en Mondiaal Burgerschap” (Goede de, 2012) is gepresenteerd in samenwerking met de Missing Chapter Foundation van Prinses Laurentien.

De jaarlijkse metingen van NCDO bieden professionals (zoals medewerkers van het ministerie van BZ en van ngo’s, maar ook journalisten, politici en onderzoekers) inzicht in kennis, houding, gedrag en motieven van Nederlanders ten aanzien van mondiale en internationale vraagstukken. Dit inzicht kan hen helpen bij beleidsvorming en communicatie. Zo werden bijvoorbeeld tijdens de kabinetsformatie door het ministerie van Buitenlandse Zaken bij NCDO de meest recente cijfers opgevraagd over het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking in Nederland. De verwijzingen naar onderzoek op het gebied van mondiaal burgerschap in beleid (indicator A1) is dit jaar fors hoger dan verwacht.

Gebruik van NCDO-vragenlijsten door professionals in het veld

Fundament onder de vernieuwde peilingen is de wetenschappelijk onderbouwde definitie van het begrip ‘mondiale dimensie van burgerschap’ die in februari tijdens het Lustrum van NCDO werd gepresenteerd. De Nederlands- en Engelstalige publicatie over deze definitie wordt goed gewaardeerd (Veldkamp: 2012, p. 21) en vindt gretig aftrek. Voor het NCDO-onderzoeksteam was de definitie nodig als fundament voor vervolgonderzoek. Daarnaast zien we dat de definitie wordt gebruikt door andere professionals. Zo helpt zij organisaties die met hun activiteiten mondiaal burgerschap in Nederland

willen versterken; bijvoorbeeld SBOS-gefinancierde organisaties, bij het helder formuleren van hun doelen, resultaten en activiteiten en bij hun evaluaties.

Op basis van de nieuwe definitie is een nieuwe vragenlijst ontwikkeld voor de jaarlijkse opiniepeiling onder Nederlandse burgers. De nieuwe vragenlijst richt zich niet alleen op het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking, maar ook op andere aspecten van mondiaal burgerschap. Deze vragenlijst wordt in eerste instantie als basis gebruikt voor het opinieonderzoek. Bewerkingen ervan worden gebruikt voor het evaluatieonderzoek van NCDO (zie hiervoor domein 4). De kern van deze nieuwe vragenlijst wordt aangeboden aan 'het veld' (organisaties die net als NCDO mondiaal burgerschap willen versterken), zodat ook andere organisaties die kunnen gebruiken als basis voor hun eigen evaluatieonderzoek. Dit biedt organisaties uit het veld de gelegenheid om hun metingen af te zetten tegen een Nederlands gemiddelde.

Opiniepeilingen over actuele thema's en ander verdiepend onderzoek

In 2012 heeft NCDO diverse opiniepeilingen gepubliceerd over actuele thema's als afval, voedselzekerheid en bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking. De opiniepeilingen werden breed opgepikt door de media. Ook vanuit beleid, politiek, maatschappelijk middenveld en wetenschap werd positief op deze onderzoeken gereageerd. Zo wil DSO (de Directie Sociale Ontwikkeling) van het ministerie van Buitenlandse Zaken graag goed op de hoogte worden gehouden van nieuwe peilingen van NCDO en hebben diverse organisaties uit het veld (Partos, Max Havelaar & Fair Trade Original) het onderzoeksteam laten weten graag peilingen door NCDO te laten verzorgen en daar ook een financiële bijdrage voor over te hebben.

NCDO heeft in 2012 (verdiepend) onderzoek gepubliceerd over onder andere de prioriteiten die Nederlanders stellen bij hun geefgedrag (*Prioriteiten bij geefgedrag: Jezelf, Nederland of de wereld?*) en naar hoe Nederlanders staan tegenover duurzaamheid en rechtvaardigheid in hun werkomgeving (*Green jobs & fair careers. Jonge en oudere Nederlanders over werk en duurzaamheid.*). Deze onderzoeken sluiten aan bij actuele ontwikkelingen of bij evenementen die door NCDO of partners van NCDO zijn georganiseerd, zoals de crisis in Griekenland, de oorlog in Syrië (beiden in 'Prioriteiten bij geefgedrag') of het *Fair Career Event* ('*Green jobs & faire careers*').

Verspreiding

Alle onderzoeken van NCDO worden aangeboden via onze website en verspreid via een mailinglist van met name professionals uit de sector van ontwikkelingssamenwerking. Verder verspreiden we onze kennis actief tijdens onze expertmeetings en bij bijeenkomsten die door anderen worden georganiseerd. Ook wordt NCDO-kennis gedeeld door middel van interviews in vakpublicaties en via (internationale) online en offline netwerken, zoals het *Global Education Network Europe* (GENE), de *Round Table of Worldconnectors* en de eigen mailinglist van NCDO Onderzoek. Verschillende NCDO-onderzoeken zijn in het Engels vertaald (twee vertalingen zijn gereed, 2 andere vertalingen van studies uit 2012 volgen binnenkort), omdat ook buiten Nederland veel interesse bestaat voor ons onderzoek.

In het algemeen kunnen we zeggen dat het onderzoek van NCDO naar mondiaal burgerschap in Nederland ruim aandacht in de media heeft gekregen (zie indicator A2), met een resultaat van 293 online verwijzingen (bijgehouden worden de verwijzingen in online media, m.u.v. de social media) in 2012, terwijl we waren uitgegaan van 50. Verder is er met NCDO onderzoek in de offline media een mediabereik gerealiseerd van meer dan 881.000 lezers (Euroclip 2012). NCDO-onderzoek kreeg ook positieve aandacht op radio en televisie, zoals een kort interview met dr. Christine Carabain in Pownews (236.000 kijkers).

B. Communities of practice

In 2012 heeft NCDO verschillende *communities of practice* actief ondersteund met uiteenlopende activiteiten. NCDO gaf gericht advies of gerichte trainingen. We creëerden platforms en organiseerden bijeenkomsten waar *best practices* en ideeën konden worden uitgewisseld. En we voedden en inspireerden de *communities* met (digitale) nieuwsbrieven en websites.

Partnership Brokering, het Europese netwerk *GENE* en het *Earth Charter* komen hierna expliciet aan de orde. Ook aan activiteiten als de Worldconnectors, het Platform MyWorld, de Mondiaal BurgerschapsAcademie en de ondersteuning van SBOS-aanvragers besteden we later in dit jaarverslag uitgebreid aandacht. Maar van al deze activiteiten kunnen we zeggen dat ze sterk bijdragen aan het versterken van een levendige en geïnformeerde *community of practice* binnen de sector op het gebied van de versterking van Mondiaal Burgerschap.

Uit onderzoek (eigen onderzoek 'Onderzoek abonneeservice' (NetQ): 2012, p. 13) blijkt dat 89% van de professionals die NCDO-onderzoek ontvangt, de informatie uit de onderzoeken ook gebruikt (indicator B4).

Partnership Broker Trainingen

Binnen het veld van mondiaal burgerschap en internationale samenwerking is er geen organisatie die het 'alleen kan'. Daarom is het aangaan van partnerschappen een must. Maar zo'n samenwerking met anderen blijkt een vak apart. Daarom draagt NCDO bij aan capaciteitsversterking op dit gebied. In juni 2012 organiseerde NCDO de eerste (pilot)training op het terrein van *partnership brokering* in Nederland, de *Partnership Brokers Training*. We deden dat in samenwerking met de Partnership Brokers Association, een Britse organisatie die zich richt op capaciteitsversterking op dit gebied. De middelen die deze Association daarvoor gebruikt zijn het uitvoeren van onderzoek, het verzorgen van trainingen en het ontwikkelen van bruikbare instrumenten.

Inmiddels heeft NCDO verschillende trainingen verzorgd voor deelnemers uit zowel de profit- als de non-profit sector en de overheid. De waardering voor de trainingen was hoog². Het organiseren en promoten van *Partnership Brokering* en het opbouwen van competenties van professionals op dit gebied past volgens ons logisch bij missie en visie van NCDO. Ook voor 2013 en 2014 zijn inmiddels samenwerkingsafspraken gemaakt om deze trainingen een aantal keren per jaar aan te bieden.

GENE & Earth Charter

In november 2012 was NCDO co-host van het GENE-symposium. Daarbij was ook de Europese Commissie vertegenwoordigd, omdat zij het werk van GENE waardevol vindt en van plan is dat werk met substantiële middelen te ondersteunen. Op het symposium vond uitwisseling plaats van *best practices* op het gebied van nationale strategieën om *global learning* zowel binnen de onderwijscurricula als bij buitenschoolse activiteiten op de agenda te krijgen. NCDO zorgde voor sprekers en voor de verspreiding van publicaties en onderzoeksresultaten.

Daarnaast is NCDO de Nederlandse partner (*affiliate*) van het wereldwijde netwerk dat het Earth Charter als inspiratiedocument onder de aandacht brengt. In dit netwerk worden mondiale trends geduid en inspirerende voorbeelden gegeven van mondiaal burgerschap.

Zowel GENE als het Earth Charter ondersteunen professionals die zich inzetten voor thema's van mondiaal burgerschap (MB) als ontwikkelingseducatie, internationale samenwerking en duurzaamheid.

² Deze bevindingen zijn niet terug te vinden in de output-registratie omdat het een pilot betrof.

Effecten van onze inspanningen

	Indicator	Streefwaarde	Behaald in 2012
A1	Verwijzing naar MB onderzoek in beleid	10	17
A2	Verwijzingen naar MB onderzoek in de media	50	297
A3	% Managers van professionals dat aangeeft dat opgedane MB-kennis gebruikt wordt in de praktijk	60%	niet gemeten

Ad A1: In 2012 is er in beleidstukken zeven keer verwezen naar onze kennisdossiers en negen keer naar rapporten uit onze Globaliseringsreeks (Onderzoek abonneeservice (Netq, p. 14 en 22). Dit is aangevuld met een verwijzing naar ons onderzoek in de Dac peer review.

Ad A2: In 2012 is in online media 310 maal verwezen naar MB-onderzoek en NCDO. Het verwachte aantal van 50 verwijzingen is daarmee ruim 6 maal overschreden. De online media worden hiervoor via Clipit gescand op de zoekterm NCDO, waarbij wordt gecheckt of er daadwerkelijk wordt verwezen naar onderzoek van NCDO. Dit betreft zowel opiniepeilingen onder Nederlanders, onderzoek naar uitingen van mondiaal burgerschap in Nederland, als studies naar mondiale issues. Met name de jaarlijkse opiniepeilingen en de flitspeilingen naar actuele thema's krijgen aandacht. De verwijzingen naar onderzoek van NCDO vormen nu 4,7 procent van alle online verwijzingen op dit terrein (310 op een totaal van 6.545). In de offline media zijn via Euroclip 90 verwijzingen naar NCDO-onderzoek geregistreerd (ook hierbij is gecheckt of het daadwerkelijk verwijzingen naar onderzoek van NCDO betrof), wat bij elkaar goed was voor een mediabereik van 905.041 lezers (de bereikcijfers zijn 10% van de oplages). Dit betreft een bereik van 881.146 m.b.t. NCDO-onderzoek naar mondiaal burgerschap in Nederland en een bereik van 23.895 m.b.t. NCDO-onderzoek naar mondiale issues (de Globaliseringsreeks).

Ad A3: Over het percentage managers dat aangeeft opgedane kennis over Mondiaal Burgerschap in de praktijk te gebruiken is helaas nog geen informatie beschikbaar. De metingen betreffen te kleine aantallen, waardoor de gegevens geen betrouwbaar beeld geven.

	Indicator	Streefwaarde	Behaald in 2012
B4	% Professionals geven aan dat ze MB-kennis gebruiken in hun werkpraktijk	70%	89%
B5	Aantal deelnemende professionals aan online kennisuitwisseling	100	486

Ad B4: Uit onderzoek uitgevoerd oktober 2012 onder de abonnees van de mailingservice voor de onderzoekspublicaties van NCDO (Onderzoek abonneeservice (NetQ): 2012, p. 13 & 21) blijkt dat 89% van de ontvangers de informatie uit de onderzoeken gebruikt. Dit percentage is in de loop van het jaar duidelijk gegroeid. Het ligt nu ruim boven de streefwaarde van 70%. Ontvangers gebruiken de publicaties vooral als achtergrondinformatie en inspiratiebron.

Ad B5: De belangrijkste platforms voor online kennisuitwisseling in dit kader zijn de interactieve website MyWorld (een initiatief van NCDO met 5 andere partners) en het LinkedIn-netwerk SBOS (een initiatief van NCDO). De MyWorld community kent 1.989 deelnemers en het LinkedIn netwerk SBOS heeft 60 deelnemers. Naast SBOS en MyWorld zijn overigens nog eens 24 auteurs online actief³. De beoogde streefwaarde van 100 deelnemers ruimschoots is overtroffen.

³ Dit betreft 10 online deelnemers en 14 deelnemers aan de Masterclass Politiek online leeromgeving, die bij elkaar zijn opgeteld.

2.3. Domein 2: Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking

Kennis van en inzicht in mondiale vraagstukken vraagt om reflectie, om uitwisseling van ideeën, om discussie en meningsvorming - kortom: om debat. Debat is noodzakelijk om onze meningsvorming verder te ontwikkelen. Debat is ook noodzakelijk als we positief gedrag willen stimuleren. Verbreding en verdieping van het debat over mondiaal burgerschap is daarom één van de hoofdpijlers van het beleid van NCDO. We komen tot verbreding van het debat door zoveel mogelijk nieuwe doelgroepen te informeren over wereldwijde vraagstukken en de (mogelijke) bijdragen van Nederland aan een duurzame en rechtvaardige ontwikkeling. Verdieping bereiken we door internationale en academische kennis te ontsluiten over mondiale vraagstukken – en dat dan ten behoeve van beleidsmakers, journalisten en andere professionals.

De opdracht van het NCDO op dit terrein kunnen we als volgt samenvatten:

C. Deelnemers aan het debat zorgen voor een verbreding van het debat over IS in Nederland (een levendig debat en gevoerd op meer publieksniveaus).

D. Deelnemers aan het debat zorgen voor een verdieping van het debat over IS in Nederland (het debat behandelt relevante thema's en maakt gebruik van betrouwbare, wetenschappelijke bronnen).

C. Verbreding van het debat

OneWorld: succesvol publiekskanaal

OneWorld is het belangrijkste publiekskanaal waarlangs NCDO zoekt naar verbreding van het debat. OneWorld bestaat uit een magazine, een online portal en live bijeenkomsten. OneWorld trekt een grote schare lezers (ruim 120.000 abonnees), websitebezoekers (meer dan 70.000 unieke bezoekers per maand) en Facebook- fans (meer dan 9.000).

Het bereik is overigens veel groter dan het aantal abonnees en website-bezoekers. Volgens gegevens van het Leuvense onderzoeksinstituut HIVA heeft 3,9 procent van de volwassen Nederlandse bevolking zich de laatste twee jaar via OneWorld (of voorloper IS) over mondiale issues laten informeren (HIVA, 2012, p.66). Eén OneWorld-magazine wordt dus steeds door verschillende personen gelezen.

OneWorld-lezers en bezoekers doen ook iets met de informatie. Tweederde van de magazine-abonnees spreekt over de inhoud met anderen (zie lezersonderzoek OneWorld magazine, p.5). Op de website wordt veelvuldig op onze thema's gereageerd en is er een levendige gemeenschap ontstaan op de social media (o.a. bijna een verdubbeling van het aantal Facebook-fans in 2012).

Een bijzondere bijdrage aan de verbreding van het debat leverde OneWorld met de online discussie 'De Staat van de Hulp'. Ook bekende personen van buiten de ontwikkelingssector, zoals Alexander Rinnooy Kan, Katja Schuurman en Peter R. de Vries, hebben aan die discussie deelgenomen. Verdieping van het debat werd hiermee overigens gediend: een aantal deelnemers werd uitgenodigd voor een gesprek met staatssecretaris Knapen over de vormgeving van zijn beleid.

Internationale samenwerking vertalen naar het dagelijks leven

De betrokkenheid van Nederlanders bij mondiale vraagstukken groeit en NCDO stimuleert die groei. We zien een *veralledaagsing* van internationale samenwerking: het gaat niet alleen meer om een eenmalige financiële bijdrage *aan* of donateurschap *van* een organisatie, maar het gaat steeds meer om de keuzes die we maken in ons dagelijks leven.

Het gaat bovendien om vraagstukken die meer thema's raken dan alleen de besteding van het budget voor ontwikkelingshulp. NCDO besteedt aandacht aan armoede, aan ongelijkheid en ongelijke rechten in de wereld, maar ook aan duurzaam consumeren in Nederland, aan onze belastingpolitiek en aan grensoverschrijdende gezondheidsproblemen.

Uiteraard zoeken we daarbij de verbinding met vraagstukken van gelijkheid, economische ontwikkeling en duurzaamheid. De lezers van OneWorld magazine lieten in het lezersonderzoek weten, dat 'ontwikkelingssamenwerking' weliswaar hun favoriete thema was, maar dat ze bijna net zoveel waarde hechten aan mensenrechten en milieu en klimaat - onderwerpen uit de nieuwe, brede, agenda voor internationale samenwerking (Lezersonderzoek OneWorld magazine;2012).

One World vertaalt de 'veralledaagsing' en de verbinding tussen *people, planet, profit* door veel aandacht te besteden aan *lifestyle* onderwerpen en aan dingen die lezers/bezoekers zelf kunnen doen, maar ook door meer verhalen te brengen die zijn geschreven vanuit het perspectief van de consument. Ook in debatten en lezingen die NCDO organiseert (en laat organiseren) zoeken we naar thema's die mondiale uitdagingen en het dagelijks leven van de bezoekers met elkaar verbinden.

Thematische focus

NCDO is voortdurend op zoek naar die thema's die mondiaal burgerschap goed vertalen naar onze doelgroepen. Onze thema's sluiten aan bij actuele ontwikkelingen op het gebied van internationale samenwerking, leggen een verbinding tussen *hier* en *daar* en sluiten aan bij de belevingswereld van onze lezers/bezoekers.

Zo kozen we in 2012 voor de thema's *Voedsel* en *Groene Economie*, waarbij we kennisontsluiting gepaard lieten gaan met capaciteitsversterking en kennisverspreiding.

NCDO bracht kennisdossiers uit, deed opiniepeilingen en participeerde in verdiepende kennisuitwisseling (bijvoorbeeld FoodFirst, Nationaal Platform Rio+20).

Met *Rio aan de Maas* en *FoodGuerilla* maakten we slimme combinaties van verdieping en verbreding. We organiseerden gerichte activiteiten om kennis en dialoog te versterken bij betrokken voorlopers en via de *free publicity* van radio, social media en (regionale) dagbladen bereikten we een groot aantal Nederlanders.

Natuurlijk bereikten we de Nederlanders ook via onze eigen publiekskanalen OneWorld en oneworld.nl. OneWorld bracht in 2012 vier specials uit, waaronder twee over Groene Economie en Voedselzekerheid. De andere twee, Energie en Mondiale Gezondheid, mondden tevens uit in NCDO-kennisdossiers.

Groene economie komt bij OneWorld ook terug in rubrieken in het magazine (zoals *Stijn checkt*), in columns en in 'serviceverhalen' voor de in duurzaamheid geïnteresseerde burger, zoals een artikel over de keuze van de duurzaamste energieprovider.

Daarnaast interviewde OneWorld denkers en doeners als Gunther Pauli, Marjan Minnesma en Annick Mauser.

Rond de thema's Voedselzekerheid en Groene Economie konden we kennisontsluiting, capaciteitsversterking en kennisverspreiding goed op elkaar laten aansluiten.

Nieuwe doelgroepen bereiken

NCDO streeft er steeds naar nieuwe doelgroepen te bereiken. We doen dat door het (online) bereik van OneWorld te vergroten en door betrokken burgers en koplopers te stimuleren in hun rol van ambassadeurs van mondiaal burgerschap. Ook kiezen we voor een mediastrategie rond het onderzoek van NCDO waardoor we ook media bereiken die geen sterk IS-profiel hebben.

Daarnaast is in 2012 onderzocht hoe we de dialoog kunnen aangaan met niet-betrokken doelgroepen. Dat onderzoek heeft ons bruikbare informatie opgeleverd die we kunnen gebruiken in de ontwikkeling van nieuwe strategieën op dit gebied.

Bedrijven en hun werknemers

In 2011 heeft NCDO de weg ingeslagen van meer aandacht voor (werknemers in) bedrijven. Zij zijn immers zowel belangrijke actoren voor mondiaal burgerschap als een kanaal om nieuwe doelgroepen te bereiken. Daarbij zetten we aan de ene kant in op verdiepende kennis, netwerken en ondersteuning van veranderaars binnen bedrijven. Aan de andere kant kunnen we door mensen te benaderen in hun

rol als werknemer nieuwe doelgroepen informeren. De centrale thema's van onze activiteiten gericht op bedrijven en hun werknemers zijn shared value, cross-sector partnerships, social entrepreneurship/intrapreneurship en internationaal ondernemen.

Door onderzoek, trainingen en het stimuleren van netwerken leggen we verbindingen tussen ngo's en bedrijven, en tussen duurzame koplopers en nieuwe initiatieven van professionals. Thema's zijn daarin bijvoorbeeld: de kracht van cross-sectorale partnerschappen voor ontwikkeling en de keuzes die je als starter op de arbeidsmarkt kunt maken om bij te dragen aan een betere wereld.

D. Verdieping van het debat

Verdiepende kennis over mondiale vraagstukken

Het debat over internationale samenwerking, globaliseringsvraagstukken en ontwikkelingsamenwerking is vaak een debat voor en door specialisten (HIVA, 2012 p. 100). Voor niet-ingewijden is het niet altijd gemakkelijk om aan te haken.

De NCDO Globaliseringsreeks biedt deze niet-specialisten toegankelijke verdieping in mondiale issues die relevant zijn voor Nederland. Thema's als water, voedselzekerheid, groene economie, energie en de millenniumdoelen worden op een toegankelijke maar toch gedegen manier toegelicht. Ook laten we zien hoe Nederlanders in hun diverse rollen (consument, producent, beleidsmaker, ondernemer, onderzoeker, ouder, docent, politicus, journalist) werk kunnen maken van duurzaamheid en wereldwijde sociale rechtvaardigheid. Deze handzame boekjes hebben als doelgroep iedereen die geen specialist is op het thema en die zich snel en gedegen wil inlezen. Het gaat dan om journalisten, om medewerkers van bedrijven en maatschappelijke organisaties en om politici. En gewoon om burgers.

Verdieping van het debat in de privésfeer

Met de Globaliseringsreeks, via OneWorld en met lezingen/bijeenkomsten/events draagt NCDO bij aan verdieping van het debat tussen burgers en het debat in de anonieme privésfeer - het gesprek dat mensen thuis, op het werk of langs het voetbalveld voeren. Bezoekers en lezers rapporteren dat hun kennis over mondiale vraagstukken is toegenomen. HIVA (2012, p.24) schreef hierover '... dat NCDO binnen haar reguliere activiteiten (informatiedoorstroming) gericht op de burger, daadwerkelijk meehelpt aan de verdieping van het debat'.

Werken via opinieleiders

In ons anderhalfjaarplan 2011-2012 hebben we de keus gemaakt om ons in de strategie voor verdieping van het debat meer te richten op opinieleiders. NCDO ziet hen als belangrijke actoren in het debat over mondiale vraagstukken, omdat ze verbonden zijn *met* en toegang hebben *tot* (delen van) doelgroepen. Zo kunnen we een grotere groep mensen bereiken.

Onderzoek van het HIVA (2012) bracht ons het inzicht dat deze strategie twee belangrijke uitdagingen met zich mee brengt. Zo stellen de onderzoekers op basis van interviews dat NCDO dan wel 'uit de schaduw moet komen' en haar profiel verder moet aanscherpen. Daarnaast schrijven ze: 'werken via opinieleiders is een traag en arbeidsintensief proces'.

Op basis van aanbevelingen van HIVA zullen we in de strategie voor werken met opinieleiders meer focus aanbrengen en het zwaartepunt leggen bij jonge rolmodellen. We richten ons op jonge voorlopers die ons (online) in contact brengen met nieuwe groepen jongeren.

Nieuwe rolmodellen

In het najaar konden we al de eerste vruchten plukken van de hiervoor beschreven inspanningen. Ten tijde van het lustrum in het voorjaar van 2012 had NCDO een ideeënwedstrijd georganiseerd rond het thema mondiale voedselzekerheid, de *Battle of the Cheetahs*. Daaruit bleek hoezeer jongeren geïnteresseerd zijn in voedselvraagstukken. Zo ontstond in het najaar het platform *FoodGuerrilla* voor initiatieven van jongeren die zich inzetten voor gezond, duurzaam en eerlijk voedsel. Al snel waren er meer dan 100 aangesloten initiatieven, die gretig door de media werden opgepikt (Clip-it 2012).

Verdiepende kennisuitwisseling over mondiaal burgerschap gaat heel vaak over wat verschillende actoren kunnen doen om mondiaal burgerschap te versterken. NCDO stimuleert initiatieven die een verandering of beweging in gang zetten; we verbinden professionals van maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheid en wetenschap ('change agents') aan vernieuwende initiatieven in de samenleving die mondiaal burgerschap vertalen naar nieuwe, concrete veranderingen die dichtbij de consument staan.

Effecten van onze inspanningen

	Indicator	Streefwaarde	Behaald in 2012
C6	Aantal nieuwe rolmodellen	niet vastgesteld	niet gemeten
C7	% NL dat actief bijdraagt aan het debat (aangepast)	niet vastgesteld	60%
C8	Toename van bijdragen aan relevante thema's in debat	niet vastgesteld	-32%

Ad C6: De ambitie om het totaal aantal rolmodellen in kaart te brengen en te monitoren is in 2012 losgelaten. De gegevens over 'nieuwe rolmodellen' zijn niet concreet genoeg om over te rapporteren.

Ad C7: 48 procent van de Nederlanders spreekt met anderen over internationale samenwerking/mondiale duurzaamheid, zo blijkt uit een peiling van onderzoeksbureau TNS in opdracht van NCDO (HIVA, 2012 p 14). Dat cijfer is gebaseerd op lezers- en bezoekersonderzoeken. Gemiddeld rapporteert 60% van de respondenten naar aanleiding van artikelen in/op OneWorld of naar aanleiding van bijeenkomsten met anderen te hebben gesproken over internationale samenwerking/mondiale duurzaamheid. In het lezersonderzoek van OneWorld en het bezoekersonderzoek van OneWorld.nl was het percentage 65% (N=1447). Het gewogen gemiddelde is 60%.

Ad C8: We meten hiervoor het aantal online gevonden berichten (online nieuwssites, social media en vrij verkrijgbare berichten van kranten) met de online media monitoringstool Clipit. Daarbij zoeken we in totaal op 22 voor NCDO en het ontwikkelingssamenwerkingsdebat relevante zoektermen. We rapporteren de toename in het voortschrijdende gemiddelde percentage t.o.v. het voortschrijdende gemiddelde in de startperiode (1^e kwartaal 2012). Zo hebben we kunnen constateren dat in het jaar 2012 de belangstelling duidelijk is afgenomen en wel met 32% t.o.v. de startperiode. De aandacht voor OS-gerelateerde onderwerpen was het hele jaar kleiner dan in de eerste maanden rond de Catshuisonderhandelingen.

In de tweede helft van het jaar was er wel opvallend veel aandacht voor FoodGuerrilla. Met name in november piekte de online media aandacht hiervoor met 946 berichten, waarvan er 18 werden gekoppeld aan NCDO. Ook voor de term Ontwikkelingssamenwerking zagen we in november opeens grote belangstelling met 8.524 berichten. In het gehele jaar 2012 telden we 188.255 online berichten, waarvan 1.647 gekoppeld aan NCDO.

D9	Aantal opinieleiders dat refereert aan (populair) wetenschappelijk onderzoek.	niet vastgesteld	niet gemeten
----	---	------------------	--------------

Ad D9: Niet gemeten in 2012. Zie voor schriftelijke referenties indicator A1.

2.4. Domein 3: Jeugd en jongeren

De verankering van mondiaal burgerschap in de Nederlandse samenleving wordt misschien wel het best gewaarborgd aan de basis: bij kinderen en jongeren. Het is om die reden dat *Mondiaal burgerschap in het onderwijs en bij jeugd en jongeren* binnen de opdracht aan NCDO één van de vier onderscheiden domeinen vormt. NCDO besteedt veel energie en aandacht aan deze doelgroep. We kunnen en doen dit niet alleen, maar steeds samen met scholen, jongerenorganisaties en bedrijven. Zo zorgen we er voor dat mondiaal burgerschap een vaste plaats krijgt in de lessen op school, in activiteiten voor jongeren in hun vrije tijd en in werkzaamheden van jonge professionals.

De opdracht van het NCDO binnen dit domein is als volgt geconcretiseerd:

E. Docenten en scholen geven mondiaal burgerschap (MB) een vaste plaats in hun les- en schoolplannen.

F. Intermediaire organisaties hebben kennis over en geven MB een plaats binnen hun activiteiten voor jongeren.

E. Vaste plaats mondiaal burgerschap in les- en schoolplannen

Samsam belangrijke drager

De lesmethode voor het basisonderwijs Samsam vormt één van de belangrijkste dragers van het beleid van NCDO binnen dit domein. De methode bestaat onder meer uit een tijdschrift met bijbehorende lesbrieven, een website en een webexpeditie. Het materiaal wordt gemaakt met, door en voor kinderen. ‘Grote’ onderwerpen worden klein en concreet gemaakt, passend bij de belevingswereld van kinderen. In 2012 zijn zeven edities uitgebracht. De thema’s waren onder andere Olie in Nigeria, Hiphop in Tanzania en Eten en Voedselzekerheid. We brachten een globaliseringsnummer uit met de titel Hallo Wereld en het themanummer Brazilië (in verband met Rio+20) ging over afval en Recycling. In het nummer *Water in overvloed* besteedden we aandacht aan de situatie in Bangladesh.

Het bereik van Samsam is groot. Bijna 6250 basisscholen met ruim 16.000 leerkrachten van groep 6,7 en 8 ontvangen in totaal 420.000 exemplaren. Daarnaast wordt op ruim 3300 scholen door zo’n 6000 docenten Samsam Junior gebruikt voor de groepen 4 en 5. Dat zijn nog eens ruim 16.000 speciaal voor die doelgroep gemaakte tijdschriften. In totaal bereiken we dus bijna een half miljoen kinderen. En dat zeven keer per jaar.

De populariteit van Samsam verklaart zeker ook de respons op de Kinderbarometer, waarbij 20.000 kinderen de vragenlijst invulden. De Kinderbarometer werd verspreid via Samsam.

Samen geven de Kinderbarometer, de Jeugdbarometer en het factsheet ‘Mondiaal burgerschap jong versus oud’ een goed beeld over hoe jeugd en jongeren aankijken tegen mondiale burgerschapsissues. Zo blijkt dat kinderen en jongeren die meer kennis hebben over mondiaal burgerschap zich ook eerder mondiaal bewust gedragen.

De drie principes van mondiaal burgerschap - wederzijdse afhankelijkheid, gelijkwaardigheid van mensen en gedeelde verantwoordelijkheid - worden door jongeren en volwassenen ongeveer gelijk onderschreven. Wel zien we dat jongeren naarmate ze ouder worden de gelijkwaardigheid van mensen iets minder belangrijk gaan vinden. Maar volwassen vinden dat juist weer wel belangrijk.

Gezien de samenhang tussen kennis en gedrag (meer kennis betekent bewuster gedrag) is de keuze voor het onderwijs als toegang tot de doelgroep zeer verstandig gebleken.

Samsam is zoals gezegd zeer populair en dat komt ook omdat we het blad structureel en kritisch evalueren. Na elk nummer ontvangt een steeds wisselend deel van de doelgroep een enquête via de e-mail. Het gemiddelde cijfer voor de bruikbaarheid van Samsam bij het aan de orde stellen van de wereldburgerschap- thema’s in de klas ligt tussen 7 en 8. Bijna zeventig procent van de leerkrachten maakt gebruik van een of meerdere nummers per jaar en 44% van de leerkrachten gebruikt alle zeven nummers per jaar.

De tijd die de leerkrachten aan Samsam besteden varieert. De meerderheid (58%) doet het in maximaal een half uur. Bijna 20% zegt er per nummer wel 30 tot 60 minuten aan te besteden. Als we ons realiseren hoe overvol het programma in de bovenbouw van het primair onderwijs is, dan is dit geen slechte score.

NCDO streeft er naar de hoeveelheid tijd die de leerkrachten aan Samsam besteden te vergroten. De prioriteit ligt eerder daar dan bij vergroting van het bereik. (bron cijfers: Duo market research en maandelijks rapportages leerkrachten via online enquête-tool NetQ).

Inspireer en ondersteun de docent

Om wereldburgerschap een grotere plaats te geven in het onderwijs is NCDO nu ook begonnen met actieve begeleiding en inspiratie van docenten. In 2012 hebben we daartoe een Leertraject 'Van burgerschap naar actief wereldburgerschap' verzorgd. Bij de afsluitende 'inspiratiedag' waren ruim 150 betalende deelnemers aanwezig uit onderwijs en maatschappelijke organisaties. De reacties waren zeer positief. Uit onze evaluatie blijkt dat elkaar inspireren en kunnen netwerken door deze doelgroep erg wordt gewaardeerd. De kennis en praktijkervaring van de deelnemers is verwerkt in het inspiratieboek 'Wereldburgerschap met ketchup: praktische gids voor wereldburgerschap in het onderwijs'. Dit boek kan docenten en scholen helpen om te voldoen aan hun wettelijke verplichting om aandacht te besteden aan het onderwerp (wereld)burgerschap - veel scholen blijken dat namelijk in de praktijk erg lastig te vinden.

De onderwijsraad heeft laten onderzoeken hoe het onderwerp Burgerschap en democratie, sinds kort verplicht in het curriculum, bij de scholen is geland. De raad beveelt aan dat we inzetten op steun aan leraren en scholen, op het stimuleren van systematische kennisopbouw en op het bieden van een inhoudelijk kompas aan de scholen.

Het verankeren van mondiaal burgerschap in het onderwijs via kerndoelen is dus niet genoeg. Die conclusie ziet NCDO als een ondersteuning van de door ons gekozen aanpak. Het is precies om die reden dat NCDO op allerlei manieren praktische ondersteuning biedt aan docenten op het gebied van onderwijs in Mondiaal Burgerschap.

Zo bieden we:

- online gereedschappen, zoals de wereldburgerschapsmeter (inzicht in inbedding van wereldburgerschap in de school) en de Hulp bij verankering van wereldburgerschap (tips, handvatten en inspiratie om wereldburgerschap op school te verankeren);
- digitale dossiers voor elk van de acht thema's van de canon voor wereldburgerschap;
- workshops voor PABO's.

Oordeel van leerkrachten over de vaste plaats van mondiaal burgerschap op scholen

Onderzoek van NCDO (Hogeling, 2012) heeft uitgewezen dat docenten in het basis- en voortgezet in overgrote mate (respectievelijk 74 en 80%) het belang van mondiaal burgerschap in het onderwijs onderschrijven. Toch heeft het onderwerp op slechts 32% van de basisscholen en 26% van het voortgezet onderwijs een structurele plek in het curriculum. Volgens de docenten is tijdgebrek daarbij de belangrijkste belemmering.

Naar een hernieuwde onderwijsstrategie

Op basis van zowel de uitkomsten van dit NCDO-onderzoek als het rapport van de Onderwijsraad heeft NCDO een nieuwe onderwijsstrategie ontwikkeld die er toe moet leiden dat Mondiaal Burgerschap echt structureel in het lesprogramma wordt opgenomen.

De nieuwe strategie heeft twee belangrijke pijlers:

- NCDO trekt samen op met invloedrijke partners om het thema wereldburgerschap in de curricula vast te leggen (top down en op macroniveau).
- NCDO blijft op microniveau werken aan het beschikbaar maken van vervangend en inspirerend materiaal.

Natuurlijk blijven we ook werken aan het inspireren van de docenten, zodat zij er meer en meer voor kiezen om het onderwerp een vaste plek in hun lessen en school te geven.

In het najaar heeft NCDO als gastheer opgetreden voor het symposium van GENE (Global Education Network Europe). Daar hebben we het idee achter deze nieuwe onderwijsstrategie gepresenteerd, om het zo met input van ervaringen van Europese partners verder aan te scherpen. Begin 2013 zal de nadruk liggen op expert meetings met onder meer partners en onderwijsraden om verder commitment te verkrijgen.

F. Intermediaire organisaties hebben kennis over mondiaal burgerschap en geven mondiaal burgerschap een plaats binnen activiteiten voor jongeren

Aandacht voor mondiaal burgerschap moet er niet alleen op school zijn, maar ook daarbuiten. Daarom richt NCDO zich uitdrukkelijk ook op intermediaire organisaties buiten het onderwijs. We hanteren daarbij een tweezijdige aanpak: de indirecte en de directe.

De **indirecte** aanpak is erop gericht om via professionals die al met jongeren werken de doelgroep te bereiken. Deze intermediairs (jongerenwerkers) behoren niet tot de vaste bezoekers van onze bijeenkomsten, maar ze beoordelen de bijeenkomsten wel opvallend hoog (Veldkamp, 2012 p. 26). Bij jongerenorganisaties speelt NCDO een minder prominente rol als aanbieder van kennis en kennisuitwisseling dan andere intermediaire organisaties (zoals genoemd in domein 1). Daarom is het van belang om goed de behoefte van deze doelgroep te verkennen.

NCDO organiseerde begin 2012 een netwerkbijeenkomst over het thema Duurzaam consumeren, die tegelijk bedoeld was om inspiratie aan te reiken over het werken met jongeren. We gebruikten die bijeenkomst ook om de behoefte te peilen en daaruit bleek dat jongerenwerkers steeds op zoek zijn naar inspiratie, naar gelegenheden tot netwerken en naar uitwisseling van ideeën. Ook willen ze graag dat we de doelgroep zelf uitnodigen om de ideeën te checken en er is een duidelijke behoefte aan meer praktische tips, aan do's & don'ts gericht op het betrekken en werven van jongeren. Daarom hebben we in het najaar van 2012 een (pilot) leertraject voor jongerenwerkers opgezet, met als doel de deelnemers zo te inspireren dat ze hun eigen activiteiten verbreden naar de jongeren met wie ze werken. Dit traject wordt in het voorjaar 2013 afgerond.

NCDO richt het vizier ook op toekomstige jongerenwerkers. Hiervoor werken we samen met drie Hogescholen, waar we workshops verzorgen binnen de opleidingen voor jongerenwerkers. Hiermee stimuleert NCDO toekomstige professionals om wereldburgerschap in hun activiteiten aandacht te geven.

De **directe** aanpak bestaat uit het samen met anderen verzorgen van events met een grote impact. Bij voorbeeld:

World = U

In samenwerking met Rabobank, Nederland in Dialoog en het WNF heeft NCDO *World = U* vorm gegeven. In dit event hebben jongeren zich lokaal verdiept in onderwerpen als wereldburgerschap, voedsel, klimaat en welvaart en welzijn. Tijdens de slotdag hebben 250 jongeren hun resultaten onder leiding van NCDO met elkaar besproken. De samenwerking krijgt een vervolg in 2013, met mondiaal burgerschap als paraplu boven de thema's.

Wereldschool: Your Bricks

Samen met ASN, Timu Kota en Greenwish heeft NCDO een programma ontwikkeld dat is gepresenteerd tijdens de *Wereld voor Morgen*-bijeenkomst van de ASN bank. Veel jongeren dromen er van om iets te doen voor een betere wereld. Sommigen lopen zelfs al rond met een idee, maar weten niet goed hoe ze ermee aan de slag kunnen. Deze jongeren kunnen voortaan terecht bij Your Bricks, een academie voor wereldverbeteraars. Daar leren ze vaardigheden die nodig zijn voor sociaal ondernemerschap. Direct na de presentatie meldden zich al 100 professionals die vrijwillig jongeren willen coachen binnen dit traject. De concrete activiteiten vinden in 2013 plaats.

UN&Me

NCDO organiseert UN&Me in samenwerking met UNICEF, UNHCR, NVVN, NJR, het Regionaal Informatiecentrum van de Verenigde Naties voor West-Europa (UNRIC) en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het is een samenwerkingsverband met en voor jongeren over het werk van de VN. In de periode mei tot oktober 2012 hebben ruim 400 jongeren deelgenomen aan verschillende evenementen.

Effecten van onze inspanningen

	Indicator	Streefwaarde	Behaald in 2012
E10	het % leraren dat structureel aandacht besteedt aan MB in reguliere lessen	niet vastgesteld	NCDO: 43% BO, 58% VO Totaal: 32% BO, 26% VO
E11	% van de totale lestijd die besteed wordt aan MB in het onderwijs	niet vastgesteld	NCDO: 12% BO, 31% VO Totaal: 12% BO, 13% VO
E12	% van de leraren dat MB gebruikt in de lessen (vervalt)	niet vastgesteld	niet gemeten

Ad E10: Op basis van het onderzoek van NCDO (Hogeling, 2012) blijkt dat de leraren die materiaal van NCDO gebruiken meer structureel aandacht besteden aan mondiaal burgerschap in de reguliere lessen dan anderen en dat geldt zowel voor het BO als het VO.

Ad E11: Het percentage van de lestijd dat in het VO besteedt wordt aan mondiaal burgerschap is bij scholen die materiaal of diensten van NCDO afnemen meer dan tweemaal zo hoog als bij de representatieve groep scholen. Het percentage bij het BO verschilt niet, maar dat komt ook omdat Samsam niet voor alle klassen is bedoeld.

Ad E12: Deze indicator hebben we vervangen door indicator 10, omdat we nu echt werken aan verankering in het onderwijs - en dat vraagt structurele aandacht in de reguliere lessen.

	Indicator	Streefwaarde	Behaald in 2012
F13	Managers van intermediaire organisaties geven aan dat MB-kennis gebruikt wordt. (streefwaarde = 60%)	60%	niet gemeten
F14	Intermediaire organisaties (die zich richten op jongeren) hebben MB-aanbod aangepast n.a.v. een interventie	40%	30%

Ad F13: In de periode 2011 -2012 hebben we voor intermediaire organisaties wel een inspiratie- en behoeftepeilingsbijeenkomst georganiseerd, maar daarbij zijn niet de managers van de deelnemers bevroegd. De training die ontwikkeld is op basis van de behoeftepeiling wordt in 2013 afgerond. Voor de periode 2013 -2014 is besloten de term 'intermediaire organisaties' te specificeren naar die organisaties die zich richten op jongeren, waarbij we aanvullend onderzoek zullen doen naar het effect van interventies door NCDO op deze groep.

Ad F14: Het percentage van 30% komt voort uit onderzoek door onderzoeksbureau Veldkamp onder professionals. Daarbij zijn de onderzoekspublicaties (tabel 16: 28,6%) en bijeenkomsten (tabel 22:

34%) gemiddeld (gewogen) en er is gekeken naar aanpassingen in de vorm van het opzetten van activiteiten, het verbeteren van kwaliteit van werk en het maken van nieuw materiaal. De uitkomst is 10% lager dan de gestelde norm. Daarom gaan we 2013 verder met het op maat maken van het aanbod voor organisaties die zich op jongeren willen richten.

2.5. Domein 4: Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap

Voor organisaties die zich inzetten voor de versterking van mondiaal burgerschap is het van groot belang om te weten of hun inzet ook effectief is. Daarom ontwikkelt NCDO methoden die inzicht bieden in de effectiviteit van uiteenlopende activiteiten en interventies. We ondersteunen de organisaties bij hun activiteiten op het gebied van Planning, Monitoring en Evaluatie (PME) en we voeren effectstudies uit.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft NCDO op dit terrein een bijzondere opdracht gegeven. Het ministerie verwacht van ons, dat wij effecten van interventies die mondiaal burgerschap willen versterken goed in kaart brengen. Het ministerie investeert immers veel geld in mondiaal burgerschap, niet alleen via NCDO maar ook via de subsidiefaciliteit SBOS. Dan is het belangrijk om goed inzicht te krijgen in welke investeringen lonen.

De opdracht van NCDO binnen dit domein bestaat uit twee componenten:

G. Evalueerbaarheid van interventies gericht op mondiaal burgerschap.

H. Kennis en vaardigheden met betrekking tot evalueren en evalueerbaarheid van interventies gericht op mondiaal burgerschap, zowel op individueel als organisatieniveau

G. Evalueerbaarheid

Evaluatieonderzoek

NCDO voert evaluaties uit van activiteiten die mondiaal burgerschap willen versterken, om inzicht te geven in de effectiviteit van uiteenlopende interventies (uitwisselingen, social media-activiteiten, debatten). Samen vormen deze interventies een dwarsdoorsnede van typische SBOS-gefinancierde activiteiten. Het gaat vooral, maar niet uitsluitend, om activiteiten die SBOS-gefinancierd zijn.

De evaluaties worden meestal uitgevoerd door het onderzoeksteam van NCDO. Soms worden ze uitbesteed; dan begeleidt het team de evaluaties. Belangrijke basis voor het evaluatieonderzoek vormen aan de ene kant de definitie van mondiaal burgerschap zoals die in februari 2012 is gepresenteerd en aan de andere kant de vragenlijsten die voor het opinieonderzoek *Nederlanders en Mondiaal Burgerschap* zijn ontwikkeld.

Inmiddels heeft het ministerie besloten het SBOS-loket definitief te sluiten. Het onderzoeksteam van NCDO heeft voor het evaluatieonderzoek zo goed mogelijk aansluiting gezocht bij activiteiten die al begonnen waren. Het is dan natuurlijk wel een complicerende factor dat NCDO niet altijd betrokken was bij de nulmeting.

NCDO voert de evaluaties uit volgens de richtlijnen van de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB). Deze sterk kwantitatief georiënteerde evaluaties geven echter naar verwachting beperkt inzicht in de effectiviteit van de interventies. Daarom werkt NCDO samen met diverse partners aan een aanvullende, meer kwalitatieve evaluatiemethode.

NCDO doet niet alleen zelf evaluatieonderzoek, maar geeft ook een overzicht van kwalitatief goede evaluaties die op dit terrein al gedaan zijn. Door deze *best practices* (inmiddels 37) via de website te ontsluiten, informeert NCDO de partners en helpt hen bij het opzetten van een gedegen evaluatie (indicator G16).

Instrumenten ontwikkelen

Zoals gezegd vormen de definitie van mondiaal burgerschap uit februari 2012 en de vragenlijsten die voor het opinieonderzoek *Nederlanders en Mondiaal Burgerschap* zijn ontwikkeld een belangrijke basis voor het evaluatieonderzoek. Beide instrumenten heeft NCDO gedeeld met andere organisaties die zich met mondiaal burgerschapsactiviteiten bezig houden. Het lijkt erop dat zij de vragenlijst goed kunnen gebruiken voor hun evaluatieonderzoek (in de adviesgesprekken die NCDO met SBOS-organisaties heeft, wordt veel naar definitie en vragenlijst verwezen). Dat heeft als voordeel, dat de verschillende evaluaties wat beter met elkaar en de NCDO-peilingen te vergelijken zijn.

Ten behoeve van SBOS-organisaties hebben we ook nog een extra instrument ontwikkeld, waarmee de organisaties hun evaluatie-praktijk verder kunnen verbeteren. Deze 'checklist methodologische verantwoording' is gedeeld met alle organisaties die SBOS-financiering ontvangen.

De instrumenten voor Planning, Monitoring en Evaluatie die NCDO heeft ontwikkeld en de *best practices* die we aanbieden, aangevuld met onze trainingen en adviesgesprekken, moeten samen leiden tot een verbeterde evaluatiepraktijk in het veld. In 2012 gaf 27 procent van de deelnemers van het Veldkamp onderzoek aan dat zij de uitkomsten van hun eigen monitoring en evaluatie gebruiken bij de opzet en uitvoering van nieuwe activiteiten (Veldkamp, 2012) (indicator G17). We streven er naar dit percentage in de komende jaren fors te vergroten.

H. Kennis van en vaardigheden in evalueerbaarheid vergroten: training, advies en kennisdeling

NCDO organiseert op het gebied van evalueerbaarheid een breed scala aan activiteiten (training, advies en kennisuitwisseling), waarmee we diverse doelgroepen bereiken. De vorm van de activiteiten sluit steeds nauw aan bij de wensen en behoeften van de specifieke doelgroep. Zo richten MyWorld en het PI-loket zich nadrukkelijk op Nederlanders die zelf een activiteit (een Particuliere Initiatief) in een ontwikkelingsland op poten zetten of al runnen. Het verdiepingstraject Mondiaal Burgerschap richt zich op professionals van bijvoorbeeld ontwikkelingsorganisaties en ministeries. Ook voor organisaties die SBOS-financiering ontvangen ontwikkelen we gericht bijeenkomsten. Bij al deze activiteiten is Planning, Monitoring en Evaluatie een belangrijk onderdeel.

Adviesgesprekken (m.n. met SBOS-aanvragers)

Adviesgesprekken hebben uiteraard een kleiner bereik dan trainingen, maar de impact is vermoedelijk groter. NCDO ondersteunt professionals van SBOS-aanvragers vaak met individueel advies en met kleine bijeenkomsten rond een specifieke vraag. De waardering voor de 80 individuele adviesgesprekken die NCDO in 2012 organiseerde is zeer hoog: gemiddeld 8.3 volgens het onderzoek van Veldkamp (2012, p.30).

In de zomer heeft NCDO – mede op verzoek van SBOS - een quick scan uitgevoerd onder zeven eindrapportages en vijf tussenrapportages van door SBOS-gefinancierde programma's en projecten. Deze quick scan liet duidelijk zien dat de manier waarop door SBOS-gefinancierde organisaties hun evaluaties uitvoeren sterk te wensen over laat. Zo is uit de evaluaties niet af te lezen, of en hoe mondiaal burgerschap door de betreffende activiteiten is versterkt. Het is van groot belang dat dat snel verandert, omdat de door SBOS-gefinancierde organisaties de *plicht* hebben hun activiteiten goed te evalueren. Naar aanleiding van de Quick Scan hebben NCDO en SBOS samen bekeken hoe zij SBOS-gefinancierde organisaties beter kunnen ondersteunen bij hun evaluatie-opdracht. Zo is er bijvoorbeeld een checklist voor evaluatoren ontwikkeld.

De adviesgesprekken, trainingen en andere genoemde activiteiten van NCDO moeten leiden tot een verbeterde evaluatiepraktijk in 'het veld'. In 2012 gaf 78 procent van de professionals aan dat zij kennis over evalueren gebruiken (indicator H18). Deze 78 procent is meer dan verwacht, maar het is nog niet voldoende.

MyWorld, PI-training, kennisuitwisseling PI

Het in januari 2012 gelanceerde online platform *MyWorld* voor actieve wereldburgers met particuliere initiatieven is in de periode van juni tot december 2012 flink gegroeid: van 1.300 gebruikers naar bijna 2.000. Met het toenemen van het aantal gebruikers namen ook zowel de *content* als de discussie tussen de gebruikers toe – er waren meer dan 550 onderlinge berichten en de discussies over de thema's werden steeds langer. Vragen van gebruikers in de community werden ook steeds sneller door andere gebruikers beantwoord. Het openbare deel van *MyWorld* stabiliseerde na de lancering op 4.400 bezoekers per maand.

Uiteindelijk vindt NCDO dat de community zo veel mogelijk zelfstandig moet functioneren. Samen met onze partners zijn we hard bezig om dat voor elkaar te krijgen, op zo'n manier dat de particuliere initiatieven elkaar weten te vinden met hun ervaring en kennis. Als mensen hun ervaringen delen, wordt het gemakkelijker om kwalitatief goede trajecten van de grond te krijgen.

Via de *MyWorld* Academie organiseerde NCDO een bijeenkomst over 'ondernemend werken met particuliere initiatieven', bedoeld voor professionals die op dit terrein werkzaam zijn. Verder organiseerde het netwerk van regionale trainers 26 netwerkbijeenkomsten en 13 trainingen voor ruim 350 deelnemers. De deelnemers beoordeelden de trainingen/bijeenkomsten met 'goed'. Het *MyWorld* Event zal, zo heeft de stakeholdersgroep van *My World* besloten, begin 2013 worden georganiseerd. Vanwege het grote succes van *MyWorld* is besloten zo veel mogelijk activiteiten op het gebied van Particuliere Initiatieven (zoals trainingen, kennisuitwisseling) via *MyWorld* te laten verlopen en niet naast *MyWorld* ook weer dit soort activiteiten aan PI's aan te bieden.

Verdiepingstraject

In het *Verdiepingstraject Mondiaal Burgerschap voor professionals* koos NCDO in 2012 voor langduriger en intensievere trajecten met een beperkt aantal professionals op sleutelposities ('change makers'). Deze zgn. 'high impact' aanpak heeft weliswaar een beperkt bereik, maar uit onderzoek blijkt dat het wel het meest effectief is. De aanpak betekent dat we ons richtten op een kleinere groep met 20 deelnemers, gecombineerd met een zgn. Mondiaal Burgerschap Lab voor een breder publiek (80 deelnemers). Tijdens het Lab werden inzichten gedeeld uit het *Verdiepingstraject Mondiaal Burgerschap* van afgelopen jaar. Ook spraken we met de deelnemers over de toekomst van mondiaal burgerschap aan de hand van vier vragen: wat betekent mondiaal burgerschap; hoe verander je een wereldbeeld; hoe boor je de kracht van burgers aan en hoe stimuleer je gedragsverandering? In de hierna volgende bijeenkomsten zijn weer een aantal open momenten gecreëerd, waarbij een breder publiek welkom is (zo'n 50 professionals per keer).

Effecten van onze inspanningen

	Indicator	Streefwaarde	Behaald 2012
G16	Aantal openbaar toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige evaluatiestudies over MB-interventies	6	37
G17	% deelnemers dat aangeeft dat de uitkomst van eigen monitoring en evaluatie veel invloed heeft op de opzet en uitvoering van hun activiteiten (aangepast)	niet vastgesteld	27%

Ad G16: NCDO biedt op haar website een overzicht van hoogwaardige evaluatiestudies die door verschillende onderzoeksinstituten en instituten, waaronder CIDIN, HIVA, UvA en IOB, zijn uitgevoerd. Eind 2012 werden op deze manier 37 effectstudies aangeboden.

Ad G17: Uit onderzoek van Veldkamp (2012, p.29) is dit percentage gebleken.

H18	% professionals dat aangeeft dat ze kennis over evalueren gebruiken in de praktijk	70%	78%
H19	% van het aantal interventies gericht op MB dat gebaseerd is op interventielogica	niet vastgesteld	niet gemeten

Ad H18: Dit is een gewogen gemiddelde van de evaluatie van het leertraject PME, evaluaties van adviesgesprekken en het Veldkamp (2012) onderzoek.

Ad H19: Deze is gedurende 2012 niet gemonitord. Voor de periode 2013-2014 wordt deze vervangen door de indicator: aantal deelnemers aan online en offline kennisuitwisseling over MB-interventies.

2.6. Bronnenlijst

Extern

- Mulder, S., & Schothorst, Y. (2012). *Mondiaal Burgerschap: een onderzoek onder verschillende groepen professionals. Wat is de kennis over Mondiaal Burgerschap en mondiale vraagstukken en wat is de kennis van evalueren in relatie tot versterking van Mondiaal Burgerschap?* Veldkamp, Amsterdam. (151 pp's).
- Pollet, I., Vaes, S. & van Ongevalle, J. (2012). *Onderzoek naar het debat rond mondiale vraagstukken.* HIVA onderzoeksinstituut voor arbeid en samenleving, onderdeel van katholieke universiteit Leuven. (122 pp's).
- Beneker, T., Stalborch, M. van & Vaart, R.J.F.M. van der (2009). *Vensters op de wereld. Canon voor wereldburgerschap.* NCDO, Amsterdam (128 pp's).

Interne documenten

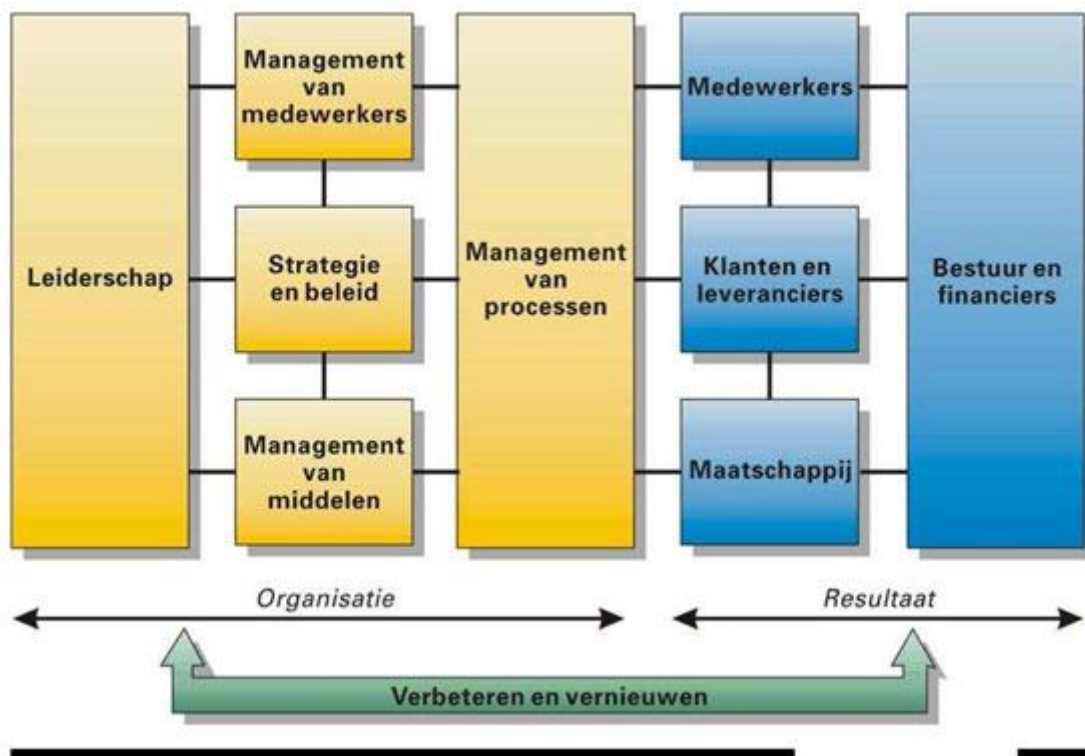
- Lezersonderzoek OneWorld magazine, 21-05-2012.
- OneWorld.nl onderzoek, 01-06-2012.
- MyWorld gebruikers onderzoek, 15-01-2013.
- Factsheet NCDO: Mondiaal Burgerschap: jong versus oud. (4 pp's).
- Goede de, I. (2012). *Kinderen & Mondiaal Burgerschap.* Onderzoeksreeks 7, NCDO. (39 pp's).
- Hogeling, L. (2012). *Leraren en Mondiaal Burgerschap. De mening, houding en ervaring van leraren basis- en voortgezet onderwijs over mondiaal burgerschap.* Onderzoeksreeks 6, NCDO. (47 pp's).
- Grinsven, drs. V van, Elphick, dr. E (2011). *Duo Market Research; Gebruikersonderzoek Samsam 2011.*

3. Bedrijfsvoering

3.1. Kwaliteitsmanagement

In 2010 koos NCDO voor het INK-model om de kwaliteit van de organisatie integraal aan te pakken. Met een quick scan (een zogenaamde INK-ambitie-en positiebepaling) verkenden we in 2011 de verbeterpunten in de bedrijfsvoering. Het verbeterprogramma voor 2011 en 2012 legt het accent op de planning- monitoring en evaluatie op alle niveaus van de organisatie en de administratieve organisatie.

INK-model

In 2012 zijn aan de ‘Resultaten-kant’ van het INK-model een aantal onderzoeken uitgevoerd naar het effect van NCDO bij haar stakeholders. De afdeling Evaluatie onderzocht de stand van zaken in de vier domeinen en de doelgroepen die we daar bedienen. De afdelingen hebben met de afdeling Marketing & Communicatie een scan uitgevoerd naar de mogelijkheid van diversificatie van inkomstenbronnen als aanzet naar een marketingstrategie. En de NCDO-medewerkers hebben hun mening gegeven over beleid, werkklimaat en arbeidsvoorwaarden. Dit hoofdstuk licht de resultaten van die scans en onderzoeken toe, en beschrijft welke (verbeter)activiteiten in de ‘Organisatie-kant’ van het INK-model plaatsvonden en wat dat opleverde.

Startonderzoeken domeinen

In de eerste helft van 2012 hebben externe onderzoekers startonderzoeken uitgevoerd op de vier hoofddomeinen van NCDO. Het doel was drieledig:

- Het in kaart brengen van de stand van zaken op elk domein (bij wijze van ‘nulmeting’) aan de hand van de bestaande outcomes en bijbehorende indicatoren. Hoewel dit geen echte nulmeting is, omdat NCDO in 2012 al was begonnen met haar interventies, kan de uitkomst wel dienen om er de uitkomsten van 2014 mee te vergelijken.
- Het doen van aanbevelingen voor ons jaarplan 2013 – 2014.

- Het aanpassen van de bestaande outcome-indicatoren om zo papier en werkelijkheid dichter bij elkaar te brengen en relevante meetinstrumenten te ontwikkelen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de onderzoeken hebben we de strategie op de verschillende domeinen aangepast. Ook hebben we de verschillende indicatoren die de outcome bepalen aangescherpt, om zo een beter beeld te krijgen van het effect van ons werk. De uitkomsten op de indicatoren in 2012 kunnen we vergelijken met die in 2014.

3.2. Marketing

NCDO streeft er naar om in komende jaren meer eigen inkomsten te verwerven. Met het oog daarop is in 2012 een marketingstrategie ontwikkeld. Uiteraard hangt die strategie ook samen met het feit, dat NCDO de omslag moet maken naar een kennis- en adviesorganisatie - dat vraagt immers om een andere positionering, profilering en focus. We moeten de omslag maken van aanbodgericht naar vraaggericht werken.

Met het oog op de marketingstrategie hebben we naast elkaar twee trajecten uitgevoerd die nauw met elkaar samenhangen. Traject één is de uitvoering van een strategische analyse en de vaststelling van een marketingvisie en -strategie. Traject twee is de uitvoering, per cluster en bottom-up, van een externe marktanalyse en de identificatie van de belangrijkste ontwikkelingen en marktkansen, vastgesteld door middel van marktonderzoek, deskresearch, gesprekken met (potentiële) klanten van NCDO en met *best practices*.

Uit de externe analyse blijkt, dat NCDO gebruik moet maken van het feit dat ze met de verschillende merken (NCDO, OneWorld, Samsam) specifieke doelgroepen kan bereiken. In het strategisch marketingplan is dan ook bepaald dat we gaan werken vanuit doelgroepconcepten: specifieke doelgroepen worden bewerkt vanuit één merk met een duidelijke en heldere positionering. In 2013 krijgen deze concepten nader gestalte.

In 2012 zijn voor het OneWorld platform al concrete marketingacties uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een toename van het aantal abonnees op OneWorld magazine (3.600), een toename van het aantal bezoeken per maand op OneWorld.nl (15%), een stijging van het aantal OneWorld Facebookfans (circa 4.500) en een groei van het aantal Twitter volgers (circa 2.600).

Volgens het strategisch marketingplan liggen er voor NCDO zeker kansen op het verwerven van inkomsten. Daarbij valt te denken aan fondsenwerving (landelijk en Europees), aan onderzoeksopdrachten op maat en sponsoring, maar ook aan het toevoegen van zakelijke gebruikswaarde aan bestaande producten en diensten. NCDO zal haar producten en diensten nog meer afstemmen op de wensen en behoeften van de doelgroepen.

3.3. Communicatie

Externe communicatie

De externe communicatie stond in 2012 vooral in het teken van toelichting geven op de nieuwe opdracht en rol van NCDO. In nieuwsbrieven en publicaties (onder andere over mondiaal burgerschap) en door intensief contact met partners en klanten heeft NCDO haar nieuwe missie helder en duidelijk kunnen verwoorden. Ook vernieuwde NCDO in 2012 haar huisstijl en haar website NCDO.nl. De nieuwe website stelt de rol van NCDO als kennisinstituut centraal. Alle kernthema's en -services van NCDO zijn nu op één website samengebracht.

NCDO zette sterk in op interactieve communicatie, met name in de social media. NCDO communiceerde vooral via Twitter over haar eigen activiteiten en over nieuws over wereldburgerschap. Zo zochten we de dialoog over burgerschap en internationale samenwerking. Eind 2012 had NCDO ruim 2500 volgers via het corporate Twitteraccount.

Ook speelde NCDO in de communicatie meer proactief in op nieuws dat haar primaire activiteiten raakt. NCDO werkte aan een betere en meer gestructureerde relatie met de media (waaronder een shortlist van journalisten), zodat we sneller en beter konden inspelen op de behoeften van de media.

Een volgende stap is verbreding van de doelgroep. Daarmee bedoelen we dat we consequenties van ontwikkelingen of van een ingewikkeld debat vertalen naar dagelijkse en concrete aspecten van doen en denken van de Nederlandse burger.

Media-aandacht print

NCDO ontving in 2012 op 64 zoekwoorden Nederlandse artikelen uit printmedia; kranten, magazines en vakbladen. Deze zoekwoorden omvatten alle projecten van NCDO, alles rondom duurzaamheid en termen gekoppeld aan de thema's van NCDO (voedsel, millenniumdoelen etc.).

Van de in totaal 6.511 artikelen in gedrukte media leverde het thema *ontwikkelingssamenwerking* (incl. ontwikkelingshulp) verreweg de meeste hits op (2.124). Andere mediagenieke thema's waren *groene economie* (728), *Wereldbank* (556), *waterschaarste* (297), *armoedebestrijding* (239), *Knapen* (214), *voedselzekerheid* (194), *millenniumdoelen* (192), *grondstoffen* (172). Voorgaande jaren werden de millenniumdoelen vaker genoemd in media door de focus en inzet vanuit overheid en maatschappelijke organisaties. Internationale samenwerking als term scoorde niet hoog: 93 hits. Kennelijk sprak vooral de ontwikkelingssector de afgelopen jaren liever van internationale samenwerking dan van ontwikkelingssamenwerking; de media deden dat nog niet.

Media-aandacht online

Naast de offline artikelen hield NCDO op 22 zoektermen (gerelateerd aan thema's en activiteiten van NCDO) ook de online media-aandacht bij. In 2012 kwamen er 188.255 artikelen op websites, blogs, tweets, Facebook binnen. Hiervan verschenen in 78.125 op de zoekterm (effect)ontwikkelingshulp en internationale samenwerking. De 'digitale beoordeling', de tone of voice of het sentiment van deze artikelen was gemiddeld 13% negatief, 71% neutraal en 16% positief.

Een nieuw type reactie (vooral online) op het debat over de actualiteit rondom internationale samenwerking is afkomstig van de 'fact checkers'. Dit zijn mensen, organisaties (bijvoorbeeld medewerkers NCDO) en initiatieven (bijvoorbeeld ID Leaks) die feitelijke onjuistheden (snel) rechtzetten met feiten, cijfers en nuance, door ook de andere kant van het verhaal te tonen. Partos speelde daar op in met de site www.openoveros.nl die begin 2013 wordt gelanceerd. NCDO leverde fact sheets voor deze site.

3.4. Public Affairs

Context

De externe omgeving waarin NCDO opereert wordt gedomineerd door twee belangrijke ontwikkelingen. Het budget voor ontwikkelingssamenwerking daalt van 0,7% nu naar 0,55 % van het BNP in 2017. Tegelijk werkt het kabinet Rutte II aan een geïntegreerde agenda, waarbij het nieuwe beleid een gedeelde verantwoordelijkheid wordt van Ontwikkelingssamenwerking, Buitenlandse Handel en Vrede en Veiligheid. Het betrekken van het brede publiek bij de internationale duurzame ontwikkelingsagenda is daarbij heel belangrijk.

Positie NCDO

NCDO heeft in 2012 op verschillende manieren op deze ontwikkelingen ingespeeld.

- We hebben de verkiezingsprogramma's geanalyseerd en op basis daarvan de Wereldkiezer gemaakt, een analysetool voor de Nederlandse burger;
- We hebben aan de hand van het beleid en de begrotingen van diverse departementen informerende en opiniërende artikelen geschreven, waardoor een breder publiek bij de gevolgen van het beleid en mondiaal burgerschap is betrokken;
- We hebben input geleverd voor het rapport van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) over actoren in ontwikkelingssamenwerking;
- We hebben, onder de titel Senaatslezing, een bijeenkomst georganiseerd met vele prominenten op het gebied van duurzame mondiale ontwikkeling, waaronder de Duitse minister van milieu Altmaier;
- We hebben gesprekken gevoerd met Tweede Kamerfracties over samenwerking en daarna op verzoek van de Tweede Kamer de toegevoegde waarde van NCDO geformuleerd.

3.5. Medewerkers

Medewerkers motivatieonderzoek (MMO)

Ondersteund door een extern onderzoeksbureau heeft NCDO in 2012 een medewerkers motivatieonderzoek (MMO) gehouden. De uitkomst gaf een algemene tevredenheid score van 6,2. Voor de organisatie was deze lage score aanleiding om een verbeterplan te ontwikkelen. Dat plan spitst zich toe op vier thema's: werken aan vertrouwen, creëren van duidelijkheid over richting en besturing, verbeteren van de interne communicatie en creëren van duidelijkheid over rol en taken. NCDO is in het najaar begonnen met de uitvoering van het verbeterplan.

Personele mutaties

In 2012 zijn in totaal 19 medewerkers van NCDO uit dienst getreden. Tien van hen moesten afscheid nemen als gevolg van de reorganisatie van 2011. Daarnaast zijn 18 nieuwe medewerkers in dienst gekomen. Sommigen als gevolg van vacatures, (vijf) anderen ter tijdelijke versterking van diverse clusters en afdelingen. Ook kwamen er drie trainees in het kader van het Advanced Master in International Development Programma van het CIDIN.

Ultimo 2012 had NCDO een bezetting van 63,1 fte, waarvan 2,7 fte boventallig (medewerkers afbouw NCDO oud).

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim binnen NCDO bedroeg in 2012 gemiddeld 4,77%. Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2011 (+0,20%). De stijging komt vooral voor rekening van het langdurig ziekteverzuim; verzuimduur van langer dan 6 weken steeg van 2,15% in 2011 naar 2,85% in 2012.

De verzuimfrequentie blijft nog relatief hoog, zoals blijkt uit ontstaand schema. Leidinggevenden krijgen in 2013 een gerichte training die er toe moet leiden dat hun medewerkers minder verzuimen.

Jaar	2010	2011	2012
Verzuimpercentage	5,95	4,57	4,77
Meldingsfrequentie	1,77	2,10	1,82

Kennisdeling en competenties

We hebben drie organisatiebrede kerncompetenties benoemd: samenwerken, klantgerichtheid en resultaat- en kwaliteitsgerichtheid. In juli 2012 organiseerde NCDO een drukbezochte *Spiritdag* rond de kerncompetentie samenwerken. Ons vermogen om effectief met in- en externe partijen samen te werken bepaalt immers in hoge mate het succes van onze overgang naar een vraaggestuurd centrum voor mondiaal burgerschap. Voor de drie onderscheiden competenties hebben we, in overleg met de medewerkers, nieuwe gedragsindicatoren geformuleerd.

3.6. Middelen

ICT

In 2012 is NCDO begonnen met het project 'Customer Relationship Management (CRM)'. De eerste stap daarbij was de opschoning, samenvoeging of uniformering van bestaande relatiebestanden. Een goed CRM-systeem vereist immers dat beschikbare contactgegevens van relaties goed toegankelijk zijn. Stap twee was de ontwikkeling van een CRM-strategie en het vaststellen van de specificaties voor een CRM systeem. Het nieuwe CRM-systeem treedt begin 2013 in werking.

In het kader van de overgang naar een marktgerichte organisatie moet NCDO zich meer dan vroeger speciaal richten op doelgroepen. In 2012 is een bijpassende proces- en informatiearchitectuur beschreven, waarin doelgroepen, producten/diensten, kanalen en interne processen zijn gevisualiseerd.

Beheersing

Op het terrein van de interne beheersing laat 2012 de volgende ontwikkelingen zien: in de eerste helft van 2012 is het inkoopbeleid geïntroduceerd op de afdelingen en in de financiële administratie. Eind 2012 is de inkoopprocedure geëvalueerd en verbeterd.

Het kwaliteitshandboek is aangepast en geïntegreerd: zowel de PME-cyclus als de interne controlemaatregelen zijn in één handboek opgenomen. Projectmatig werken en projectmanagement zijn versterkt. Projectmanagement is ingebed in de reguliere PME-cyclus; in 2013 wordt het projectmatig werken verder ingevoerd.

Er zijn twee bestuursrapportages uitgebracht waarin we ingaan op de voortgang op het gerealiseerde beleid, op de financiële resultaten en op de organisatieontwikkeling. Deze rapportages worden zeer bruikbaar geacht; in 2013 gaan we op deze weg verder. Voor continue monitoring is het tool 'Bizzscore' in gebruik genomen. Dit geeft een integraal inzicht in input (bestede tijd, out of pocket kosten per activiteit) en inhoudelijke resultaten in relatie tot de begroting of gestelde jaardoelen.

3.7. Governance: bestuur en toezicht

Algemeen

Op 16 november 2011 heeft NCDO het oude bestuursmodel vervangen door het Raad van Toezicht model. In de nieuwe statuten is een helder onderscheid gemaakt tussen het besturen van en toezicht houden op de organisatie. Volgens de Code Wijffels moeten die functies bij grotere organisaties (meer dan 15 fte en meer dan € 2,5 mln. inkomsten per jaar) altijd zijn ondergebracht bij twee afzonderlijke organen. NCDO heeft gekozen voor een eenhoofdig Bestuur en een maximaal negen leden tellende Raad van Toezicht die op afstand staat van de operationele organisatie. De manier waarop deze functies onderscheiden en gescheiden worden, is vastgelegd in de statuten en in het reglement van de bestuurlijke verhoudingen binnen NCDO. In dit reglement is ook het 4-ogen principe geregeld: de controlefunctie is belegd bij de adjunct-directeur die in zijn rol als zakelijk directeur/controller rechtstreeks verantwoording aflegt aan de Raad van Toezicht over risico's en risicomanagement en over zaken die de interne controle betreffen.

Samenstelling Bestuur en Raad van Toezicht NCDO in 2012:

Directeur / Bestuurder NCDO
dr. Frans van den Boom MMO

Raad van Toezicht NCDO
drs. Pieter van Geel (voorzitter)
drs. Jan Hoekema (vice voorzitter)
mr. Herman Mulder (auditcommissie)
drs. Simone de Wit MPA (auditcommissie)
drs. Dick Benschop
drs. Anna Chojnacka
drs. Valerie Sluijter
prof. dr. Annelies Zoomers

Toezichtkader en besluitvorming 2012

Het activiteitenplan 2011 – 2012 vertaalt de meerwaarde van de organisatie in concreet te bereiken *outputs* en *outcomes* op organisatieniveau en afdelingsniveau. Daarbij is voorzien in een planning- en controlecyclus waarbinnen de voortgang van de te bereiken resultaten wordt gemonitord en geëvalueerd. In 2012 is tweemaal een formele bestuursrapportage uitgebracht aan Bestuur en Raad van Toezicht. Tussentijds zijn ook belangrijke aanscherpingen van beleid en strategie door Bestuur en Raad van Toezicht vastgesteld respectievelijk goedgekeurd.

In 2012 is de Raad van Toezicht zes maal bijeengekomen. De belangrijkste gespreksonderwerpen waren de aanscherping van de statuten en het bestuursreglement, de verdere samenvoeging van Global Village Media met NCDO, het bedrijfslevenprogramma, de nieuwe marketingstrategie, het jaarplan 2013/14, en de organisatiecultuur en -structuur. De marketingstrategie is gericht op het ontwikkelen van producten en diensten waarmee NCDO minder afhankelijk wordt van het ministerie van Buitenlandse Zaken als financier. NCDO moet zorgen voor diversificatie van haar inkomsten; daar heeft het ministerie bij de subsidiebeschikking voor de periode 2011-2014 op aangedrongen.

In 2012 hebben Bestuur en Raad van Toezicht de volgende besluiten genomen, respectievelijk goedgekeurd:

- 17-1-2012 Benoeming accountant: besloten wordt om de samenwerking met de huidige accountant (Dubois & Co) te continueren.
- 28-3-2012 Statuten en bestuursreglement: besloten wordt tot nadere specificatie van rollen, taken en verantwoordelijkheden.
- 28-3-2012 Vergoedingen Raad van Toezicht: (onkosten)vergoedingen van de leden van de Raad van Toezicht worden vastgesteld.
- 28-3-2012 Uitwerking bedrijfslevenprogramma: in het kader van duurzaamheid en het thema groene economie is het bedrijfsleven een belangrijke doelgroep van NCDO. In het bijzonder zijn dit de (jonge) professionals op het gebied van ‘corporate social responsibility (CSR)’, ‘social entrepreneurship’ en ‘shared value’. De Raad van Toezicht gaat akkoord met de nadere uitwerking van dit programma.
- 10-5-2012 Jaarverslag 2011: de Raad van Toezicht spreekt waardering uit voor het jaarverslag 2011 en verleent de bestuurder décharge voor het gevoerde beleid en daarbij behorende inhoudelijke en financiële resultaten.
- 10-5-2012 Global Village Media: besloten wordt het onderdeel ‘customer media’ van GVM niet over te nemen, deze activiteiten van Global Village Media blijken onvoldoende aan te sluiten bij de core business van NCDO.

- 10-5-2012 Structurering samenwerking Round Table Worldconnectors en NCDO: besloten wordt tot nadere stroomlijning en formalisering van de samenwerking tussen de Round Table Worldconnectors en NCDO.
- 21-9-2012: Voorbereiding jaarplan 2013/14: de Raad van Toezicht stemt in met de strategische keuzes voor 2013/14.
- 21-9-2012 Bespreking bestuursrapportage/omzetting activiteitenbudgetten: Raad van Toezicht acht de bestuurs-rapportage adequaat en stemt in met het bestuursbesluit om enkele activiteiten-budgetten om te zetten in budget voor capaciteit (fte's).
- 21-9-2012: Directiestatuut: de Raad van Toezicht stemt in met het door het Bestuur vastgestelde Directiestatuut.
- 21-9-2012 Marketingstrategie: de Raad van Toezicht beoordeelt de marketingstrategie als zeer goed en gaat akkoord met de nieuwe strategie.
- 25-10-2012 Jaarplan 2013/2014: de Raad van Toezicht spreekt waardering uit voor het jaarplan 2013/14 en geeft goedkeuring.
- 18-12-2012 Onderzoek herstructurering: besloten wordt een onderzoek te laten uitvoeren naar mogelijkheden voor herstructurering van NCDO (zie ook hieronder).

Accountant

Het accountantskantoor Dubois & co ondersteunt en adviseert het Bestuur, respectievelijk de Raad van Toezicht, bij de beoordeling van de financiële cijfers, de administratieve organisatie en interne beheersing van NCDO. De accountant heeft in maart 2012 de jaarrekening 2011 gecontroleerd; de accountant heeft ook de vergadering bijgewoond waarin het jaarverslag en de jaarrekening 2011 zijn behandeld. In het najaar 2012 heeft hij de interim controle uitgevoerd.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

NCDO wordt volledig gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. De voorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in de subsidiebeschikking van 16 augustus 2011, waar het ministerie zelf toezicht op houdt (in de rol van externe toezichthouder). Onderdeel van deze voorwaarden is deze rapportage over 2012, inclusief de controleverklaring en het accountantsverslag.

In 2012 heeft diverse malen (beleid)overleg met het ministerie plaatsgevonden en zijn diverse werkbezoeken bij NCDO afgelegd.

- Bij de viering van het 40-jarig bestaan van NCDO op 4 februari 2012 was het ministerie van Buitenlandse Zaken goed vertegenwoordigd en heeft het ministerie aan de discussietafels en aan de minisymposia tijdens de lunch een belangrijke bijdrage geleverd. Staatssecretaris Ben Knapen heeft in zijn speech in de namiddag gesproken over het belang van mondiaal burgerschap.
- In mei 2012 heeft de directeur generaal van het directoraat generaal internationale samenwerking (DGIS) samen met de contactpersoon voor NCDO een werkbezoek gebracht waarbij diverse (lopende) programma's van NCDO door beleidsmedewerkers zijn gepresenteerd/bediscussieerd en waarbij de DG actuele ontwikkelingen op het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft toegelicht.
- In juni hebben het hoofd van de afdeling maatschappelijke organisaties (directie sociale ontwikkeling) en de contactpersoon voor NCDO een werkbezoek gebracht en met het managementteam gediscussieerd over verdere koers en richting van NCDO en de samenwerking met het ministerie.
- In september heeft formeel beleidsoverleg plaatsgevonden, met name over de beleidscontext bij het ministerie, over de voortgang van de uitvoering van het beleidsplan NCDO en de voornemens van NCDO voor 2013.
- In november heeft het afdelingshoofd maatschappelijke organisaties de conferentie in Den Haag over Global Education geopend die door GENE (Global Education Network Europe) met NCDO als co-host was georganiseerd.

Verder hebben door het jaar heen diverse (informele) overleggen plaatsgevonden onder andere over de jaarverantwoording 2011 en in meer algemene zin over de voortgang van de opbouw van het nieuwe kenniscentrum. Bovendien wordt het ministerie op de hoogte gehouden van de activiteiten en producten van NCDO door middel van nieuwsbrieven, door toezending van producten en door uitnodigingen voor activiteiten van NCDO. De samenwerking met het ministerie verloopt over het algemeen constructief.

Herstructurering organisatie

In december 2012 is besloten tot een onderzoek naar herstructurering van NCDO. Dit besluit is genomen in de verwachting dat ambitie en koers zouden moeten worden bijgesteld en aangescherpt tegen de achtergrond van verwachte bezuinigingen. NCDO wordt gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Vóór de afloop van haar subsidieperiode (31 december 2014) moet al een substantiële bezuiniging op het budget voor ontwikkelingssamenwerking gerealiseerd worden.

Uit het onderzoek bleek dat door de aan NCDO gestelde randvoorwaarden en de mogelijkheden van én binnen de organisatie verdere ontwikkeling van NCDO tot een ook internationaal erkend en herkend kennis- en expertisecentrum op het gebied van burgerschap en globaliseringsvraagstukken niet langer mogelijk was. Tegen de achtergrond van de snel veranderende omstandigheden en de verwachte bijstelling van de ambitie en koers van NCDO wordt de arbeidsovereenkomst met dr. Frans van den Boom medio juli 2013 beëindigd waarbij hij per 15 maart terugtreedt als directeur/bestuurder van NCDO. De Raad van Toezicht spreekt zijn erkentelijkheid uit voor wat Frans van den Boom heeft gedaan voor en heeft bereikt met NCDO, dat onder zijn leiding is getransformeerd van een subsidiefonds naar een kennis- en expertisecentrum op het gebied van mondiaal burgerschap. De bestuursfunctie is ingevuld door prof. dr. Arie de Ruijter ad interim.

Bijlagen

Bijlage 1 Resultaten activiteiten 2012

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we bij elk domein voor de hoofdactiviteiten eerst kort het doel van deze activiteiten en daarna de daarbij behorende financiële middelen: wat was voor 2012 gepland en wat is daarvan gerealiseerd.

In aparte tabellen staan de geplande en gerealiseerde *outputs* weergegeven, de producten die ons werk heeft opgeleverd. Aan het slot van dit hoofdstuk is een publicatielijst opgenomen.

In 2011 publiceerde NCDO een jaarplan waarin voor de vier domeinen resultaten zijn gepland voor de periode juli 2011 – december 2012, zowel in effecten (*outcomes*) als in concrete producten (*outputs*). De geplande en gerealiseerde effecten staan beschreven in het hoofdstuk Domeinen.

De beoogde producten in het jaarplan 2011/2012 zijn zeer divers en activiteitgebonden.

In het jaarverslag over 2011 zijn de financiële middelen en de resultaten verantwoord op het niveau van de individuele activiteit. In het jaarverslag 2012 kiezen we een hoger aggregatieniveau.

Allereerst zijn per domein de ca. 45 aparte activiteiten naar 12 onderwerp gegroepeerd:

Domein 1 Kennis over Mondiaal burgerschap

- Onderzoek
- Kennisnetwerken

Domein 2 Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking

- Kennis en informatie toegankelijk maken
- Trainingen
- Lezingen/congressen/publieksevents
- OneWorld

Domein 3 Jeugd en jongeren

- Samsam
- Docenten en scholen
- Jongeren

Domein 4 Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap

- Evaluatieonderzoek
- Versterking Particuliere Initiatieven
- Training van MB-professionals in Nederland

Voor elk van die 12 onderwerpen verantwoorden we de financiële middelen en de resultaten.

De resultaten verantwoorden we met behulp van overkoepelende output-indicatoren die vervolgens gespecificeerd worden naar de 45 activiteiten. Deze overkoepelende output-indicatoren zijn speciaal ontwikkeld ten behoeve van het jaarplan 2013; het is een set van 12 indicatoren die in principe voor elke activiteit toepasbaar is.

De overkoepelende indicatoren meten de resultaten vaak op een andere manier dan tot nu toe gebruikelijk. Zo meten ze het aantal lezers van een publicatie in plaats van het aantal geproduceerde titels.

Domein 1: Kennis over mondiaal burgerschap

Dit domein bestaat uit de onderdelen Onderzoek en Kennisnetwerken.

1. Onderzoek

Doelstelling:

- in kaart brengen van de stand van zaken in Nederland rond burgerschap in relatie tot internationale samenwerking.
- een overzicht maken van bestaand onderzoek en bestaande literatuur over activiteiten die mondiaal burgerschap willen versterken.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
205.281	310.683	(105.402)

Outputs

De afzet van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen producten (aantal verspreide publicaties)	3.566
Aantal afgenomen diensten (aantal adviezen, presentaties)	10
Mediabereik	881.146
Bruikbaarheid	92%
Tevredenheid	7,3

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2011 zien er als volgt uit:

Activiteit	Specificatie output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
Verdiepend onderzoek Mondiaal Burgerschap en Verdiepend onderzoek algemeen (dit betreft de jaarlijkse grote opiniepeilingen, de flitspeilingen en het ander verdiepende onderzoek naar MB in Nederland)	publicaties	3	10	aantal afgenomen producten (2.078)
	Onderzoek-samenvattingen	9	7	aantal afgenomen producten (1.160)
	factsheets		4	aantal afgenomen producten (328)
	adviezen, presentaties		10	aantal afgenomen diensten (10)
	bruikbaarheid		92%	bruikbaarheid (92%)
	tevredenheid		7,3	tevredenheid (7,3)
	offline mediabereik			881.146 mediabereik (881.146)

Toelichting

Output:

Op het gebied van onderzoek heeft NCDO veel meer geproduceerd dan gepland en er zijn bovendien extra factsheets gemaakt. Al in 2011 bleek dat de partners van NCDO (ministerie van Buitenlandse Zaken, media, maatschappelijke organisaties) de opiniepeilingen naar actuele thema's zoals voedselzekerheid of het OS-budget bijzonder waarderen. NCDO, met haar gedegen en snel werkend team onderzoekers en haar goede samenwerking met TNS-NIPO, bleek goed te zijn uitgerust om snel adequate peilingen te kunnen doen. Dat we in 2012 meer onderzoeken hebben gepubliceerd dan gepland komt vooral door de toename van deze snelle opiniepeilingen.

Bestedingen:

Omdat NCDO in 2012 meer onderzoeken heeft gepubliceerd dan gepland, is het budget ook fors overschreden. Voor een deel van de overschrijding kunnen we financiering vinden, omdat aan Netwerken en Verspreiding minder is uitgegeven dan gepland.

Wat de toewijzing van de producten betreft, hebben we een beetje moeten schuiven tussen de domeinen. Opiniepeilingen als de onderzoeken *Kinderen & Mondiaal Burgerschap* en *Jongeren & Mondiaal Burgerschap* zijn rechtstreeks van belang voor domein 3, maar zijn toch ondergebracht onder domein 1. Dat hebben we gedaan, omdat ze sterk in het verlengde liggen van overig opinieonderzoek dat binnen domein 1 wordt verricht. Het is dan vrijwel ondoenlijk om gemaakte kosten en uren te splitsen. Het gevolg is dat niet alleen de uren en kosten, maar ook de publicaties aan domein 1 zijn toegewezen.

2. Kennisnetwerken

Met deze activiteiten zorgt NCDO voor de verspreiding van kennis en inzichten die voortkomen uit onderzoek en voor het delen van die kennis met belanghebbenden en partners in binnen- en buitenland. Daarvoor hanteren we online en offline (internationale) netwerken zoals Earth Charter. Daarnaast zorgt NCDO voor een degelijk overzicht van activiteiten door organisaties die mondiaal burgerschap in Nederland willen versterken.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
82.073	50.683	31.390

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal deelnemers events	965
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	546
Aantal online deelnemers/maand (gem)	966

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2011 zien er als volgt uit:

Activiteit	Specificatie output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende indicator
Netwerken en disseminatie	expertmeetings	7	8	
	gemiddeld aantal deelnemers	13	120	aantal deelnemers events (965)
	tevredenheid	ruim voldoende	-	
	abonnees publicaties	600	486	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (486)
Earth Charter	totaal unieke bezoekers website 2012		6.549	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (546)
	abonnees nieuwsbrief		480	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (480)

Toelichting

Output:

De expertmeetings trokken in 2012 veel meer deelnemers dan gepland. Het ging hier vooral om de debatten in de *Food First*-reeks op de Floriade. NCDO organiseerde deze bijeenkomsten samen met een grote groep partners en dat leidde tot een groot aantal bezoekers.

Bestedingen:

De Kennisnetwerken hebben in 2012 minder uitgegeven dan gepland. We konden dit jaar weinig bijeenkomsten zelf organiseren; we hebben vooral aangehaakt bij activiteiten die door anderen werden georganiseerd. De kosten van deze bijeenkomsten werden dus met meerdere partners gedeeld.

Domein 2 Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking

Dit domein bestaat uit de volgende vier onderdelen: Toegankelijk maken van Kennis en Informatie, Trainingen, Lezingen/congressen/publieksevents en One World.

1. Toegankelijk maken van Kennis en Informatie

Doelstellingen:

- ontsluiten van bestaande kennis over uiteenlopende thema's op het gebied van internationale samenwerking voor een breder publiek door middel van kennisdossiers en publicaties van opinieleiders. In 2012 deden we dat bijvoorbeeld met de boekjes van de Globaliseringsreeks (Kennisdossiers) en met onze factsheets "De feiten op een rij". In bijlage 2 is de volledige lijst publicaties opgenomen.
- stimuleren van de bewustwording in Nederland over duurzame ontwikkeling en vooral over de Wereldtop over milieu en ontwikkeling Rio+20 die in juni 2012 plaatsvond.
- zorgen voor bijdragen vanuit het maatschappelijk middenveld aan de instructie van de Nederlandse regeringsdelegatie naar de Rio+20-conferentie.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
209.782	200.844	8.938

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen producten (aantal verspreide publicaties)	9.705
Aantal afgenomen diensten (aantal adviezen aan derden)	16
Mediabereik	2.079.971
Tevredenheid over publicaties	7,7
Aantal deelnemers events	9.775
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	5.346
Aantal online deelnemers/maand (gem)	2.088

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Specificatie output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende indicator
Kennisdossiers (de Globaliseringsreeks)	publicaties kennis IS	16	14	
	verspreide kennisdossiers		2.754	aantal afgenomen producten (2.754)
	verspreide factsheets		1.951	aantal afgenomen producten (1.951)
	adviezen		16	aantal afgenomen diensten (16)
	tevredenheid publicaties		7,7	tevredenheid (7,7)
	offline mediabereik		23.895	mediabereik (23.895)
Ncdo.nl	unieke bezoekers totaal 2012		114.080	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (9.507)
	abonnees nieuwsbrief		813	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (813)
Worldconnectors ⁴	bereik geschreven media	670.000	411.076	mediabereik (411.076)
	bereik radio en tv	-	345.000	mediabereik (345.000)
	publicaties	34	1	
	thematrajecten	5	4	
	bezoekers publieksevents	-	8.077	aantal deelnemers events (8.077)
	tevredenheid over het netwerk	goed	-	
	unieke bezoeken website/maand	20.000	13.107	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (1.185)
	leden RTW	50	74	
	Worldconnections	-	1.128	

⁴ De Worldconnectors is een netwerk van opinieleiders uit het bedrijfsleven, NGO's, wetenschap, politiek, religieuze groepen en nieuwe media

Activiteit	Specificatie output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende indicator
Rio+20	downloads E-book		5.000	afgenomen producten (5.000)
	bereik social media		1.300.000	mediabereik (1.300.000)
	volgers social media		1.075	mediabereik (1.075)
	bezoekers bijeenkomsten		1.698	aantal deelnemers events (1.698)
	abonnees nieuwsbrieven		1.275	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (1.275)
	bijeenkomsten		7	
	platformdeelnemers		738	

Toelichting

De website www.ncdo.nl is pas in de loop van 2012 gelanceerd; het proces om de website optimaal in te richten kon dit jaar niet volledig worden afgerond. Sinds de lancering van de vernieuwde site is het aantal bezoeken wel fors toegenomen.

In 2012 publiceerde NCDO fors minder kennisdossiers en factsheets dan gepland, namelijk 5 dossiers en 9 factsheets in plaats van 16 totaal. Dit komt onder andere, omdat in 2012 voor andere activiteiten veel beroep is gedaan op onze onderzoekers.

Ook de inspanningen van de Worldconnectors hebben tot minder activiteiten geleid dan gepland. Er waren minder bijeenkomsten en publicaties, minder bezoekers op de website en het bereik in de media was kleiner. Dit was vooral het gevolg van de uitkomsten van de evaluatie uit 2011 over de eerste vijf jaar van de Worldconnectors. Die uitkomsten hebben geleid tot een stevige discussie en een heroriëntatie van de Worldconnectors. De Worldconnectors hebben nu de keuze gemaakt om meer dan voorheen nieuwe initiatieven op het gebied van mondiaal burgerschap te helpen ontwikkelen of helpen tot bloei te komen.

De extra activiteit Rio+20 is gefinancierd uit een verplichting uit 2011.

2. Trainingen

Dit onderdeel van domein 2 richt zich op het vergroten van kennis en bieden van inspiratie onder aankomend politici en young professionals in het bedrijfsleven over internationale samenwerking, vraagstukken van armoede en ontwikkeling in de wereld en over het belang van Nederland en ondernemers om op deze terreinen actief te zijn.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
157.006	130.953	26.053

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output- indicator	Behaald 2012
Tevredenheid	ruim voldoende
Aantal deelnemers trainingen	47
Aantal deelnemers events	4.862
Aantal online deelnemers/maand (gem)	746

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Specificatie output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelen de output-indicator
Trainingstraject Politiek Talent	tevredenheid	ruim voldoende	ruim voldoende	tevredenheid (ruim voldoende)
	bijeenkomsten		6	
	gemiddeld # deelnemers	25	18	aantal deelnemers trainingen (18)
Trainingstrajecten journalistiek talent	trainingstrajecten	2	-	
	bijeenkomsten		-	
	gemiddeld aantal deelnemers	25	-	
	tevredenheid	ruim voldoende	-	
Ondernemen zonder Grenzen/Summer School	deelnemers masterclasses	-	29	aantal deelnemers trainingen (29)
	deelnemers OZG event		202	aantal deelnemers events (202)
	abonnees nieuwsbrief		746	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (746)
	aanmeldingen competitie	100	142	
	complete businessplannen	50	41	
	Fair Career Event	deelnemers events		4.400
De Partnership Verkiezing	event deelnemers		260	aantal deelnemers events (260)
	cases public-private partnerships		21	
	volgers/likes soc media		>40.000	

Eén van de activiteiten die NCDO voor 2012 had gepland was een Masterclass journalistiek. Omdat de *Beyond Your World*-activiteiten van Lokaal Mondiaal op ditzelfde vlak lagen, besloten we te kijken of Lokaal Mondiaal en NCDO elkaar konden versterken in plaats van parallelle leertrajecten te ontwikkelen. Het *Beyond Your World*-programma is een journalistiek trainings- en uitwisselingsproject van LokaalMondiaal, in nauwe samenwerking met verschillende Nederlandse (Christelijke Hogeschool Ede, Fontys Tilburg, Windesheim Zwolle) en internationale onderwijsinstellingen. NCDO heeft in 2012 financieel en met een beperkt aantal uren aan dit traject bijgedragen. Het aantal deelnemers bij het traject Politiek Talent was lager dan beoogd. De kosten voor dit traject waren 20% lager dan begroot en dat kwam vooral, omdat we meer zelf hebben uitgevoerd.

De *output* van trainingen binnen dit domein is in zijn geheel groter dan beoogd. Dat komt omdat we binnen de beschikbare middelen meer prioriteit hebben gegeven aan trainingen gericht op het bedrijfsleven en die zijn vaak aangeboden in het kader van competities of evenementen. NCDO ziet bedrijven en hun werknemers als belangrijke veranderaars en wil hen daarom betrekken bij mondiaal burgerschap.

3. Lezingen/congressen/publieksevents

Dit onderdeel van domein 2 richt zich op het verbreden en verdiepen van het debat over mondiale vraagstukken in Nederland. NCDO vindt het aan de ene kant van belang dat dit debat zich niet beperkt tot een beperkte kring van professionals. Lezingen en publieksevents dragen er toe bij dat brede groepen burgers zich kunnen informeren over mondiale thema's en het belang van internationale samenwerking. Hierbij krijgen zij de kennis aangereikt waarmee ze voor zichzelf kunnen bepalen hoe ze een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van deze problemen.

Aan de andere kant willen we verdieping van het debat en daartoe organiseren we lezingen/congressen waar wetenschappers uit verschillende disciplines, maatschappelijke organisaties, beleidmakers en bedrijfsleven relevante thema's kunnen uitdiepen en bediscussiëren.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
890.371	741.920	148.451

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Mediabereik	1.951.453
Tevredenheid	goed/8.2
Aantal deelnemers events	2.295
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	2.304

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

	output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
SID-lezingen	tevredenheid bezoekers	voldoende	goed	tevredenheid (goed)
	gemiddeld aantal bezoekers	100	83	aantal deelnemers events (747)
	lezingen	12	9	
Samenwerking debatcentra	tevredenheid bezoekers	voldoende	goed	tevredenheid (goed)
	tevredenheid partners	voldoende	goed	
	aantal bezoekers		628	aantal deelnemers events (628)
Globaliseringslezing	tevredenheid	voldoende	ruim voldoende	tevredenheid (ruim voldoende)
	gemiddeld aantal bezoekers	200	110	aantal deelnemers events (220)
	lezingen	5	2	
	internetvermeldingen		182	
	artikelen geschreven media		14	
AWEPA	lezingen	8	3	
FoodGuerrilla - Netwerk / platform rolmodellen (opinieleders)	mediabereik		327.000	mediabereik (327.000)
	tevredenheid leden netwerk	voldoende	ruim voldoende	
	bezoekers		300	aantal deelnemers events (300)
	unieke bezoekers site/maand		2.938	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (2.938)
Moedernacht	mediabereik		1.624.453	mediabereik (1.624.453)
	unieke bezoekers site	1000	1.671	aantal unieke bezoekers website/maand. (1.671)
Lustrumfeest	tevredenheid deelnemers lustrum		8,2	tevredenheid (8,2)
	bezoekers lustrum		400	aantal deelnemers events (400)

Toelichting

De lezingen/congressen/publieksevents zijn grotendeels volgens plan uitgevoerd. Het inhoudelijke programma bij de viering van het 40-jarig jubileum van NCDO kwam in de plaats van het geplande 1e Nationaal Congres Internationale Samenwerking. Het beoogde aantal lezingen binnen de samenwerking met AWEPA is in 2012 niet gerealiseerd. Deze zijn voor een deel uitgesteld naar begin 2013. De samenwerking rond Moedernacht is in 2012 inhoudelijk anders uitpakket dan gepland, namelijk met een online campagne in plaats van het beoogde publieksevent. Er is dan ook minder geld aan uitgegeven.

Met ingang van 2012 hebben we ook een andere strategie gevolgd om de stem uit ontwikkelingslanden te laten doorklinken in het Nederlandse debat over internationale samenwerking, waardoor we een stuk kostenefficiënter kunnen werken.

4. OneWorld

OneWorld laat zien dat hoe wij hier leven, effect heeft op mensen en milieu elders in de wereld. En andersom: dat wat daar gebeurt, ons hier raakt. Daarbij zijn vragen aan de orde als: Hoe zit die wederzijdse beïnvloeding in elkaar? Hoe kunnen we deze processen positief beïnvloeden? En: wat kunnen we zelf doen?

OneWorld.nl is de grootste Nederlandse website over mondiale verbondenheid en duurzame lifestyle. Het gratis tijdschrift OneWorld magazine verschijnt tien keer per jaar. OneWorld en OneWorld.nl trekken een grote schare lezers (ruim 120.000 abonnees), websitebezoekers (meer dan 65.000 unieke bezoekers gemiddeld per maand) en Facebook- fans (bijna 9.000).

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
1.288.711	1.294.507	(5.796)

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen producten (aantal downloads app)	1.000
Bruikbaarheid (magazine en website)	6,5
Tevredenheid (magazine en website)	7,6
Aantal deelnemers events	648
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	66.000
Aantal abonnees OneWorld	121.800
Aantal online deelnemers/maand (abonnees digitale nieuwsbrieven)	21.265

De outputs gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

activiteit	output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
Magazine IS/ OneWorld	bruikbaarheid		6,2	bruikbaarheid (6,2)
	tevredenheid		7,4	tevredenheid (7,4)
	abonnees OneWorld magazine		121.800	aantal abonnees OneWorld (121.800)
	abonnees IS magazine	135.000	-	

activiteit	output	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output- indicator
Website IS/ OneWorld	installaties app where does my aid go		< 1.000	aantal afgenomen producten (1.000)
	bruikbaarheid		6,9	bruikbaarheid (6,9)
	tevredenheid		7,7	tevredenheid (7,7)
	visits oneworld.nl		66.000 (gem.)	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (66.000)
	abonnees nieuwsbrief oneworld.nl		21.265	aantal online deelnemers / maand (abonnees digitale nieuwsbrieven) (21.265)
	unieke bezoekers IS.nl	20.000	-	
	visits is.nl		-	
OneWorld Live events	tevredenheid IS Live			
	bezoekers IS/OneWorld live	120	648	aantal deelnemers events (648)
	edities IS/OneWorld live	4	4	

Toelichting

Vergeleken met het eerste nummer van OneWorld van december 2011 is het abonneeaantal in 2012 gedaald. Dat kwam vooral omdat de gratis verspreiding onder buitenland-abonnees na het eerste nummer is stopgezet. Zonder dat er uitgebreide marketingacties zijn uitgevoerd is later in het jaar weer een opgaande lijn zichtbaar.

Domein 3: Jeugd en jongeren

Dit domein bestaat uit de onderdelen Samsam (basisonderwijs), Docenten en Scholen, Jongeren.

1. Samsam

Doel van Samsam: kinderen in de bovenbouw van het basisonderwijs bewust maken van hun rol als wereldburger door middel van verhalen over leeftijdsgenoten uit themalanden.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
1.583.488	1.456.602	126.886

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Indicator	Behaald 2012
Tevredenheid	goed
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	18.339
Aantal docenten Samsam	21.161
Aantal online deelnemers/maand (gem)	13.548

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Output	Beoogd 2012	Behaald 2012 (ultimo)	Overkoepelende indicator
Samsam magazine	gemiddelde beoordeling Samsam docenten	7	goed	tevredenheid (goed)
	scholen dat Samsam ontvangt	6.958	6.260 – 9.283	
	docenten dat Samsam ontvangt	16.291	16.142 – 21.161	aantal docenten Samsam (21.161)
	leerlingen dat Samsam ontvangt	460.000	421.582 – 563.439	
	edities	8	9	
Samsam website	waardering website docenten	7	goed	tevredenheid (goed)
	gemiddeld # unieke bezoekers site/maand	20.000	20.577	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (18.339)
	abonnees nieuwsbrief Samsam		13.548	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (13.548)
	deelnemende scholen webexpeditie	100	81	

Toelichting

In 2012 hebben we een nieuwe meetmethode gebruikt. Zo staan in het overzicht bij 'aantal scholen dat Samsam ontvangt' de cijfers 6.260 – 9.283. Daarmee bedoelen we dat 6260 scholen Samsam hebben ontvangen en dat 9283 scholen zowel Samsam ontvingen als Samsam junior. Deze zelfde redenering geldt voor 'aantal docenten' en 'aantal leerlingen'.

Tot nu toe brachten we altijd zeven edities per jaar uit voor de bovenbouw; in 2012 hebben we daarnaast twee edities Samsam junior uitgebracht.

De Webexpeditie van Samsam vindt eenmaal per jaar plaats, in het voorjaar. De webexpeditie heeft, samen met de inhoudelijke verbetering van de site (meer filmpjes) zeker bijgedragen aan de toename van het bezoekersaantal van de website. Het aantal bezoekers is toegenomen met 33 %. Daarnaast hebben we de koppeling tussen site en blad versterkt; bij voorbeeld door in het blad een 'link' te maken naar een filmpje op de site. De lesbrief is nu meer toegespitst op de bruikbaarheid bij de leerkracht.

2. Docenten en scholen

Doelstelling:

- bieden van een scholingsaanbod voor huidige en toekomstige docenten om wereldburgerschap een plek te kunnen geven in hun lessen;
- zorgen dat het aanbod past in de drukke schema's van docenten en aansluit bij de behoeften en mogelijkheden van docenten, schoolleiders en scholen;
- begeleiden van scholen die willen uitgroeien tot 'wereldburgerschapscholen'; zulke scholen kunnen een rolmodel zijn voor andere;
- kennis vergaren over hoe mondiaal burgerschap vorm kan krijgen op diverse scholen en vertalen van de opgedane ervaring naar andere scholen;
- ontsluiten van alle relevante kennis en informatie over wereldburgerschap via de portal www.burgerschap.nl;
- pluggen van relevante kennis, nieuwtjes etc. op relevante onderwijsites zoals kennisnet, wikiwijs etc.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
188.836	106.900	81.937

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen diensten	200
Tevredenheid	goed
Aantal deelnemers trainingen	210
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	2.000
Aantal online deelnemers/maand (gem)	9.000

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
Wereldburgerschap training en advies lerarenopleiding	bereikte studenten		30	aantal deelnemers trainingen (30)
	dossiers met kennis/info	2	2	
	online training tools	2	2	
	workshops voor docenten		1	
Wereldburgerschap scholing docenten	tevredenheid	ruim voldoende	goed	tevredenheid (goed)
	deelnemers trainingen	160	150	aantal deelnemers trainingen (150)
	deelnemers leertraject		30	aantal deelnemers trainingen (30)
	deelnemende scholen leertraject		15	
	modulen dossiers	3	3	
	generieke onderwijsproducten	2	2	
Wereldburgerschap pilot BO en VO	maatadviezen	300	200	aantal afgenomen diensten (200)
	bereikte scholen	13 (10 BO en 10 VO)	6	
	expertbijeenkomsten partners	2 (10 partners)	2	
Kennisverzameling en ontsluiting ontwikkelingseducatie	unieke bezoekers websites	20.000	24.000	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (2.000)
	abonnees digitale nieuwsbrieven	10.000	9.000	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (9.000)
	digitale nieuwsbrieven	4	4	

Toelichting

In 2012 hebben we verhoudingsgewijs meer geld aan kennisontsluiting voor docenten dan aan scholing voor docenten besteed. Veel van de inhoud en ervaring van de scholingsactiviteiten hebben we ook breder beschikbaar gemaakt. Online en bijvoorbeeld in een boek waarmee we meer mensen met minder tijdsinspanning kunnen bereiken.

Het bezoekersaantal via websites is helaas wel gedaald, omdat de aparte sites zijn opgegaan in de portal www.wereldburgerschap.nl van de NCDO-website.

Voor het onderdeel Docenten en Scholen is aanzienlijk minder uitgegeven dan begroot. De reden daarvoor is tweeledig: we zijn er aan de ene kant in geslaagd in 2012 veel meer vraaggericht te werken. Aan de andere kant hebben we veel meer bijeenkomsten samen met anderen georganiseerd (co-creatie). Zo hebben we enorm kunnen besparen op de kosten voor onder andere locaties en sprekers. Ons voornemen om training en advies te verzorgen aan lerarenopleidingen ten behoeve van toekomstige docenten is niet gerealiseerd.

We zouden ons aanbod aan de PABO's laten bepalen door de resultaten van een onderzoek naar de behoefte en vraag vanuit de opleidingen. Dat onderzoek is echter nog niet afgerond. Wel hebben we individuele verzoeken van PABO's en lerarenopleidingen voor workshops, adviezen e.d. kunnen honoreren.

Voor de huidige docenten hebben we in 2012 samen met andere partijen een intensief traject georganiseerd voor kleine groepen. De afsluitende dag trok ruim 150 bezoekers vanuit scholen en andere organisaties die een rol spelen bij de verankering van Wereldburgerschap op scholen.

3. Jongeren

Doelstelling:

- het verzamelen en verspreiden van actuele en toepasbare kennis over mondiaal burgerschap en mondiale vraagstukken onder jongeren in het onderwijs en in hun vrije tijd;
- jongeren in Nederland stimuleren om actief te worden als mondiaal burger;
- organisaties en activiteiten op het gebied van mondiale vraagstukken die zich richten op jongeren stimuleren en ondersteunen;
- kennis ontwikkelen, verzamelen en verspreiden over manieren om jongeren te betrekken bij mondiale vraagstukken;
- Nederlandse jongeren betrekken bij de discussie over de toekomst en het werk van de VN.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
157.417	95.565	61.852

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen producten (verspreide publicaties)	995
Aantal afgenomen diensten	15
Mediabereik	58.115
Tevredenheid	7,5
Aantal deelnemers events	1.042
Aantal deelnemers trainingen	150

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
Verdiepend onderzoek: mondiaal burgerschap onder jongeren	verspreide publicaties		995	aantal afgenomen producten (995)
	adviezen/presentaties		3	aantal afgenomen diensten (3)
	publicaties	4	3	

Activiteit	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
Jongeren betrekken bij MB-activiteiten	individuele adviezen	50	12	aantal afgenomen diensten (12)
	bereikte jongeren (direct)	10.000	299	aantal deelnemers events (299)
	MB jongeren professionals	-	150	aantal deelnemers trainingen (150)
	bereikte jongeren (indirect)	100.000	+/- 1.000	
	partners		2	
	tevredenheid	ruim voldoende	-	
UN&Me Jongeren betrekken bij mondiaal burgerschap activiteiten	mediabereik	-	58.115	mediabereik (58.115)
	tevredenheid	-	7,3	tevredenheid (7,3)
	deelnemende jongeren	250	420	aantal deelnemers events (420)
Jongerenbattle / Battle of the Cheetahs	tevredenheid deelnemers Battle		7,7	tevredenheid (7,7)
	bezoekers finale Battle		323	aantal deelnemers events (323)
	deelnemers Battle		59	

Toelichting

1. De 995 'verspreide publicaties' over mondiaal burgerschap onder jongeren, zoals vermeld in het schema, betreffen voor de helft publicaties uit het domein Onderwijs.
2. Jongerenbattle /BOTC is financieel verantwoord onder domein 2 Lustrumfeest.

Ons voornemen voor 2012 was om (direct en indirect) 110.000 jongeren met onze boodschap te bereiken. Dat aantal hebben we niet gehaald. Als we zulke grote doelgroepen willen bereiken, dan moeten we daarin samenwerken met andere organisaties en het aangaan van deze partnerships kost meer tijd dan gedacht. Ook het aantal geplande 'adviesaanvragen' hebben we niet bereikt.

De panelbijeenkomsten die we hadden gepland zijn nog niet van de grond gekomen, maar we zijn in het kader van het leertraject voor jongerenwerkers wel de samenwerking aangegaan die moet leiden tot een jongerenpanel.

Domein 4: Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap

Domein 4 bestaat uit de onderdelen Evaluatieonderzoek, Versterking Particuliere Initiatieven en Training van MB-professionals in Nederland.

1. Evaluatieonderzoek

Doelstelling:

- bijdragen aan kennisopbouw over interventiemethoden op het gebied van mondiaal burgerschap en over evalueerbaarheid van interventies;
- delen van de opgedane kennis met belanghebbenden in het veld.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
150.831	20.921	129.910

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen producten (aantal verspreide publicaties)	ntb

NB het betreft hier 1 publicatie die digitaal is te verkrijgen (download via website), het aantal downloads is in 2012 niet gemeten.

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
Evaluatieonderzoek	publicaties	1	1	Aantal afgenomen producten (ntb)

Toelichting

Het onderzoekscluster heeft in 2012, conform planning, één evaluatieonderzoek afgerond.

We hebben één samenvatting afgerond in plaats van twee, maar wel via de website 37 evaluaties van MB-activiteiten aangeboden.

Bestedingen:

Op dit onderdeel van Domein 4 hebben we aanzienlijk minder uitgegeven dan gepland (bijna 130K op een budget van 151K). Het evaluatie onderzoek had een trage start, omdat niet duidelijk was hoe de toekomst van het subsidieloket SBOS er uit zou zien. NCDO had met haar evaluatie onderzoek graag willen aansluiten bij de nieuwe serie activiteiten die in 2012 op basis van nieuwe subsidietoewijzingen zou beginnen. Omdat het subsidieloket is opgeschort, kon dat niet doorgaan. We hebben daarop zo snel en zo goed als mogelijk aansluiting gezocht bij andere activiteiten, vaak niet gesubsidieerd door SBOS.

Inmiddels hebben we een stevige onderzoeksagenda op het gebied van evaluaties vastgesteld; vier evaluatiestudies zijn al opgezet. Evaluatiestudies hebben uiteraard een langere doorlooptijd dan bijvoorbeeld opinieonderzoek, omdat pas na afronding van een interventie gemeten kan worden.

2. Versterking Particuliere Initiatieven

Doelstelling:

- faciliteren en ondersteunen van kleine goede doelen stichtingen die zich bezig houden met ontwikkelingsamenwerking, zowel in Nederland als in het buitenland;
- genereren en toegankelijk maken van relevante kennis en informatie, om daarmee deze particuliere initiatieven te helpen hun maatschappelijke impact verder te vergroten.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Vershil
95.039	102.014	(6.975)

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen diensten	1.995
Bruikbaarheid	77%
Tevredenheid	ruim voldoende /7,6
Aantal deelnemers trainingen	738
Aantal unieke bezoekers website/maand (gem)	4.432
Aantal online deelnemers/maand (gem)	3.978

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
MyWorld / PI-loket	adviezen PI	135	1.989	aantal afgenomen diensten (1.989)
	bruikbaarheid MyWorld magazine		82%	bruikbaarheid (82%)
	tevredenheid MyWorld magazine		7,4	tevredenheid (7,4)
	bruikbaarheid MyWorld website		72% alle gebruikers 82% actieve gebruikers	bruikbaarheid (72% alle gebruikers 82% actieve gebruikers)
	tevredenheid bezoekers MyWorld website	ruim voldoende	ruim voldoende	tevredenheid (ruim voldoende)
	unieke bezoekers MyWorld website		4.432	gemiddeld aantal unieke bezoekers website per maand (4.432)
	leden MyWorld community		1.989	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (1.989)
	edities MyWorld magazine	4	4	

Activiteit	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator
PI-trainingen	bijdragen aan activiteiten derden		6	aantal afgenomen diensten (6)
	bijdragen aan evenementen	10	3	aantal afgenomen diensten (3)
	tevredenheid deelnemers trainingen	ruim voldoende	7,7	tevredenheid/7,7
	deelnemers trainingen (totaal)	400	692	aantal deelnemers trainingen (692)
	deelnemers trainingen interventies	200	46	aantal deelnemers trainingen (46)
	oplage digitale nieuwsbrief PI	6.000	1.989	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (1.989)
	trainingen algemeen voor PI	34	39	
	trainers in netwerk	15	7	
	verdiepende trainingen interventies	3	2	
	verzonden flyers PI	6.000	11.775	

Toelichting

Bij dit onderdeel van Domein 4 hebben we op alle gebieden meer gerealiseerd dan gepland. Alle online gebruikers (1.989) hebben advies gekregen over hoe zij het platform kunnen gebruiken om antwoord op hun vragen te krijgen. Ook met onze trainingen hebben wij een veel grotere groep bereikt dan voorzien (692 i.p.v. 400).

Het Online-platform MyWorld is zeer succesvol en dat leidde er toe dat de oplage van de digitale nieuwsbrief fors lager is uitgevallen: de digitale communicatie verloopt nu via het online platform. Ook zijn er, onder andere bij de lancering van het online-platform, veel meer flyers verstuurd dan gepland (11.775 i.p.v. 6.000).

3. Training van MB-professionals in Nederland

Doelstelling:

- door middel van kennisuitwisseling professionals die zich bezighouden met het bevorderen van mondiaal burgerschap ondersteunen bij het vergroten van het effect van hun activiteiten en het inzichtelijk maken van dat effect;
- delen van kennis die nodig is om effectief (samen) te werken aan mondiaal burgerschap en van kennis over methoden en technieken voor het opzetten en evalueren van activiteiten, specifiek voor SBOS aanvragers;
- medewerkers van maatschappelijke organisaties kennis en een (online) netwerk bieden, zodat zij beter zijn toegerust om succesvol te werken aan mondiaal burgerschap in de Nederlandse samenleving.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
444.645	131.645	313.000

Outputs

Het resultaat van NCDO in deze activiteiten kan als volgt worden samengevat:

Overkoepelende output-indicator	Behaald 2012
Aantal afgenomen diensten (adviezen, presentaties)	39
Tevredenheid	7,7
Aantal deelnemers trainingen	162
Aantal online deelnemers/maand (gem)	60

De *outputs* gespecificeerd naar de bijdragende activiteiten en vergeleken met de planning van het jaarplan 2012 zien er als volgt uit:

Activiteit	Outputs	Beoogd 2012	Behaald 2012	Overkoepelende output-indicator	
Faciliteren kennisuitwisseling professionals	individuele adviezen en trainingen, overige bijdragen		39	aantal afgenomen diensten (39)	
	tevredenheid	ruim voldoende	7,7	tevredenheid (7,7)	
	gemiddeld aantaldeelnemers	15	18	aantal deelnemers trainingen (72)	
	deelnemers online netwerk (LinkedIn)		60	gemiddeld aantal online deelnemers per maand (60)	
	PME-trajecten voor SBOS-aanvragers			2	
	bijeenkomsten voor SBOS-aanvragers	3		4	
Verdiepingstraject Mondiaal Burgerschap (Trainingen voor professionals)	tevredenheid deelnemers	ruim voldoende	7,7	tevredenheid (7,7)	
	trainingsdagen Verdiepingstraject	7	7		
	gemiddeld # deelnemers per sessie	70	19		
	trainingen voor subsidieaanvragers voor stage- en uitwisselingsprogramma's (SBOS)	1		2	
	deelnemers trainingen voor subsidieaanvragers voor stage- en uitwisselingsprogramma's (SBOS)	20		30	aantal deelnemers trainingen (30)
	gemiddeld # deelnemers.	15		15	
	deelnemers verdiepingstraject	20		60	aantal deelnemers trainingen (60)
	blogberichten OneWorld	-		6	

Toelichting

Output:

Op het gebied van trajecten en bijeenkomsten voor SBOS-aanvragers hebben we in 2012 meer gedaan dan gepland.

Bij het Verdiepingstraject lag het gemiddeld aantal deelnemers per sessie beduidend lager dan gepland (niet 70 maar 19). Dat komt, omdat we ons dit jaar niet richtten op het traditionele model van de lezing, maar op een 'high impact' aanpak: langduriger en intensiever trajecten met veel aandacht voor implementatie van mondiaal burgerschap in de eigen praktijk voor een beperkt aantal professionals op sleutelposities (change makers). De slotbijeenkomst van het verdiepingstraject telde naast de 20 reguliere deelnemers nog 40 anderen, veelal collega's van de deelnemers.

Budget:

Vooraf het onderwerp 'faciliteren van de kennisuitwisseling' heeft veel minder geld gekost dan gepland. In tegenstelling tot vroeger hebben we minder externen ingehuurd en meer zelf op verzoek ontwikkeld en advies gegeven.

Beleid en evaluatie

Nieuw beleid

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
124.325	162.263	(37.938)

Het budget dat NCDO in 2012 had uitgetrokken voor nieuw beleid was bedoeld om (markt)onderzoek te doen naar de mogelijkheden om ook de 'customer mediapoot' van Global Village Media over te nemen, om bij te dragen aan het Europese netwerk voor Global Education GENE en om de Round Table WorldConnectors te evalueren. Ook hebben we de activiteiten in het kader van communicatie en marketing geëvalueerd, zoals de bijdrage aan het Groene verkiezingsdebat, inhuur externe tekstschrijvers, inhuur van marketingadviseur.

De overschrijding van het budget is vooral het gevolg van de (veel) hogere kosten van onderzoek naar het overnemen van de customer mediapoot van Global Village Media. Het onderzoek naar fusiemogelijkheden met Global Village Media, dat al in 2011 was begonnen, heeft in totaal 60.000 euro gekost. Eind 2011 resulteerde het in de overname van het blad 'onzeWereld' en de website OneWorld. Daarna hebben we begin 2012 ook de overname van de customer media poot onderzocht, maar in mei 2012 hebben Bestuur en Raad van Toezicht van NCDO besloten dit onderdeel niet over te nemen.

Evaluatie

Het extern evalueren van de activiteiten van NCDO die bijdragen aan de *outcome* in de 4 domeinen.

Middelen

Budget 2012	Realisatie 2012	Verschil
178.842	168.319	10.524

In het kader van deze evaluatie van onze activiteiten zijn in 2012 de zogenoemde *startonderzoeken* in de 4 domeinen uitgevoerd. De rapportages van Bureau Veldkamp en HIVA van de Universiteit Leuven leverden een schat aan informatie over onze prestaties in 2012 en hebben geleid tot verdere aanscherping van onze de outcome-indicatoren.

Bijlage 2 Publicaties 2012

Domein 1: Kennis over mondiaal burgerschap

Onderzoeksreeks:

1. Christine Carabain, Shelena Keulemans, Marije van Gent & Gabi Spitz. *Mondiaal Burgerschap: van draagvlak naar participatie* (41 pp's).
Vertaald: *Global Citizenship*
2. Christine Carabain & Gabi Spitz. *Nederlanders & Voedselzekerheid. Jonge en oudere Nederlanders over voedsel. Onderzoeksreeks 1.* (25 pp's).
3. Irene de Goede, Jacquelin van Stekelenburg & Christine Carabain. *Nederlanders & de Occupy-beweging, Onderzoeksreeks 2.* (38 pp's).
4. Christine Carabain, Gabi Spitz & Lette Hogeling. *Nederlanders & Overheidsbudget Ontwikkelingssamenwerking, Onderzoeksreeks 3.* (19 pp's).
5. Irene de Goede, Ruerd Ruben. *Nederlanders en Fairtrade 2011. Onderzoek naar aankoopgedrag en aankoopmotieven bij Fairtrade levensmiddelen. Onderzoeksreeks 4.* (63 pp's).
6. Christine Carabain, Gabi Spitz & Shelena Keulemans. *Nederlanders & Afval. Jonge en oudere Nederlanders over afval. Onderzoeksreeks 5.* (31 pp's).
7. Irene de Goede, *Kinderen & Mondiaal Burgerschap. Onderzoeksreeks 7.* (39 pp's).
8. Christine Carabain, Marije van Gent & Evelien Boonstoppel. *Nederlanders & Mondiaal Burgerschap 2012. Onderzoeksreeks 9.* (63 pp's).
9. Marije van Gent, Irene de Goede, Evelien Boonstoppel & Christine Carabain. *Jongeren & Mondiaal Burgerschap 2012. Onderzoeksreeks 8.* (54 pp's).
10. Evelien Boonstoppel. *Wereldwijde problemen, wereldwijde oplossingen? Nederlanders & internationaal bestuur. Onderzoeksreeks 10.* (71 pp's)

Onderzoekssamenvattingen:

1. *Nederlanders & Voedselzekerheid. Jonge en oudere Nederlanders over voedsel.* (2 pp's).
2. *Nederlanders & Fairtrade. Onderzoek naar aankoopgedrag en aankoopmotieven bij Fairtrade levensmiddelen.* (2 pp's)
3. *Nederlanders & Afval. Jonge en oudere Nederlanders over afval.* (2 pp's).
4. *Kinderen & Mondiaal Burgerschap.* (2 pp's).
5. *Nederlanders & Mondiaal Burgerschap 2012.* (2 pp's).
6. *Jongeren & Mondiaal Burgerschap 2012.* (2 pp's).
7. *Wereldwijde problemen, wereldwijde oplossingen? Nederlanders & internationaal bestuur.* (2 pp's)

Factsheets 'NCDO Onderzoek':

1. Irene de Goede & Christine Carabain. *Prioriteiten bij geefgedrag: Jezelf, Nederland of de wereld?* (2 pp's).
2. Irene de Goede & Lette Hogeling. *Green jobs & fair careers. Jonge en oudere Nederlanders over werk en duurzaamheid.* (4 pp's)
3. *Mondiaal Burgerschap: jong versus oud.* (4 pp's).
4. *De bezoekers van de Afrikadag en ontwikkelingsamenwerking.* (2 pp's).

Domein 2: Vermaatschappelijking en bevordering van het debat over internationale samenwerking

Kennisdossiers:

1. Gabi Spitz & Peter Heintze (eindred.). *Voedselzekerheid, Globaliseringsreeks 2.* (43 pp's).
2. Gabi Spitz & Peter Heintze (eindred.). *Water. Bron van ontwikkeling, macht en conflict. Globaliseringsreeks 3.* (47 pp's).
3. Roeland Muskens & Peter Heintze (eindred.). *Duurzame energie, Globaliseringsreeks 4.* (49 pp's).
4. Gabi Spitz & Peter Heintze (eindred.). *Armoedebestrijding in de 21ste eeuw. De Post 2015-agenda. Globaliseringsreeks 5.* (54 pp's).
5. Herman Wijffels, Rolph van der Hoeven, Jos van Gennip, Frans van den Boom & Gabi Spitz. *Naar een nieuwe invulling van internationale samenwerking. Drievoudig hervormen voor driedubbele winst. Innoveren, verbreden en coördineren als basis voor een beter buitenlandbeleid.* (19 pp's).

Factsheets 'De feiten op een rij':

1. *Internationale samenwerking werkt. Resultaten van ontwikkelingssamenwerking.* (2 pp's).
2. *Duurzaam consumeren.* (2 pp's).
3. *Het nieuwe Nederlandse ontwikkelingsbeleid.* (2 pp's).
4. *Ontbossing en de oplossing.* (2 pp's).
5. *Uitgaven en bezuinigingen ontwikkelingssamenwerking.* (2 pp's).
6. *De VN duurzaamheidstop Rio +20.* (2 pp's).
7. *Ontwikkelingssamenwerking in vogelvlucht.* (4 pp's).
8. *Innovatieve Financiering voor Duurzame ontwikkeling.* (2 pp's).
9. *Analyse van de verkiezingsprogramma's op internationale duurzaamheid en armoedebestrijding.* (3 pp's).

Domein 3: Jeugd en jongeren

Onderzoeksreeks

1. Lette Hogeling. *Leraren en Mondiaal Burgerschap. De mening, houding en ervaring van leraren basis- en voortgezet onderwijs over mondiaal burgerschap. Onderzoeksreeks 6.* (47 pp's).
Met aparte samenvatting, alsook een samenvatting voorin de publicatie.
Vertaald: *Global Citizenship in Primary and Secondary Education.*

Onderzoekssamenvattingen

1. *Leraren en Mondiaal Burgerschap. De mening, houding en ervaring van leraren basis- en voortgezet onderwijs over mondiaal burgerschap.* (2 pp's).

Factsheets 'NCDO Onderzoekt'

1. Lette Hogeling. *Mensenrechten en Wereldburgerschap in het Onderwijs. Factsheet.* (2 pp's).

Lesgeven over Wereldburgerschap

1. Jeroen van der Zant, *Wereldburger met ketchup.* (132 pp's)

Domein 4: Effect en evaluatie interventiemethoden mondiaal burgerschap

Onderzoeksreeks (domein 4)

1. I. van Straaten, A. van der Harg, R. de Vos & K. Zindel (BMC Onderzoek). *Effecten van tentoonstellingen op het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking.* (53 pp's)

Bijlage 3 Gebruikte afkortingen

Gebruikte afkortingen

Afkorting	Betekenis
BO	Basisonderwijs
GENE	Global Education Network Europe
INK	Instituut Nederlandse Kwaliteit
IS	Internationale Samenwerking
ISS	Institute of Social Studies
MB	Mondiaal Burgerschap
MDG	Millennium Development Goals
NGO	Niet-Gouvernementele Organisatie
NVFN	Nederlandse Vereniging voor de Verenigde Naties
ODA	Official Development Assistance
PABO	Opleidingen voor leraar basisonderwijs
PI	Particuliere Initiatieven
PwC	PricewaterhouseCoopers
SBOS	Subsidiefaciliteit voor Burgerschap en Ontwikkelingssamenwerking
UNHCR	Hoog Commissariaat der Verenigde Naties voor Vluchtelingen
VN	Verenigde Naties
VO	Voortgezet Onderwijs
WTO	World Trade Organization

Jaarrekening 2012

Tekstuele toelichting op de Jaarrekening

Algemeen

Subsidietoekenning

Voor de beleidsperiode 2011 – 2014 is aan NCDO een subsidie beschikbaar gesteld van € 38,5 miljoen, ruim € 9,6 miljoen gemiddeld per jaar. Afhankelijk van de voortgang van de opbouw van het kenniscentrum en de implementatie van de nieuwe activiteiten kan jaarlijks een groter of kleiner bedrag worden begroot en uitgegeven, zolang de totale besteding over de periode 2011-2014 niet meer bedraagt dan € 38,5 miljoen.

Samengevoegde jaarrekening

De jaarrekening is een samengevoegde jaarrekening van ‘NCDO nieuw’ (subsidiebeschikking 2011-2014 ad € 38,5 miljoen) en ‘NCDO oud’ (subsidiebeschikking 2007 – 2010 ad € 130,4 miljoen, subsidiebeschikking 2009-2010 ad € 4 miljoen). De financiële uitsplitsing NCDO-nieuw en NCDO-oud is opgenomen in de bijlagen van de jaarrekening:

- NCDO nieuw staat voor het programma dat NCDO momenteel uitvoert en dat de periode 2011 – 2014 bestrijkt.
- NCDO oud betreft de cijfers van de subsidieprogramma’s POP (programma’s ondersteuning participatie) en Matra/KPA (kleinschalige plaatselijke activiteiten Oost Europa) die NCDO in 2007 – 2010 heeft uitgevoerd; ‘NCDO oud’ betreft ook de cijfers van de eigen projecten als De Derde kamer en Move Your World in de periode 2007 – 2010.

Voor de activiteiten van NCDO nieuwe stijl is een nieuwe administratie ingericht. Basis van deze administratie is het strategisch beleidsplan 2011 – 2014 en de daarin benoemde activiteiten. De afwikkeling van de subsidiedossiers en de afbouw van de subsidieafdeling vindt plaats vanuit de budgetten 2007 – 2010. Deze afbouw wordt separaat geregistreerd en gemonitord in het ‘oude’ administratiesysteem van NCDO.

De uitsplitsing van de financiële cijfers van NCDO nieuw en NCDO oud staat in de bijlagen A en B.

Begroting 2012

In de bijlagen is ook de begroting 2012 van NCDO nieuw opgenomen (bijlage B). De kosten 2012 zijn in lijn met de begroting. Alleen de organisatiekosten laten een overschrijding zien van ruim € 250.000 euro; die zijn het gevolg van hoge kosten voor het tweede deel van het fusietraject met Global Village Media en hoge kosten voor verdere ontwikkeling van de geautomatiseerde systemen. Meer gedetailleerde toelichting op de gerealiseerde kosten 2012 ten opzichte van de begroting 2012 is opgenomen in het inhoudelijke deel van het jaarverslag.

Resultaat en balansontwikkelingen NCDO nieuw

Resultaat NCDO nieuw

Het resultaat van NCDO nieuw bedraagt € 217.000 positief. Dit resultaat is het gevolg van het realiseren van ‘eigen inkomsten’ (opbrengsten uit trainingen/workshops, advertentieverkoop, bijdragen van partners van OneWorld). In totaal is een bedrag van € 497.000 aan eigen inkomsten gerealiseerd; hiervan is ter dekking van de kosten van personeel dat van Global Village Media (GVM) is overgenomen € 280.000 toegevoegd aan de exploitatie, een en ander volgens de business case die is opgesteld in het kader van de overname. De resterende eigen inkomsten bedragen € 217.000, zij zijn in de staat van baten en lasten opgenomen onder Overige inkomsten. Omdat volgens de van toepassing zijnde richtlijnen voor de jaarverslaggeving de baten (i.c. de subsidiebijdrage van de rijksoverheid)

worden genomen voor zover de kosten gerealiseerd zijn, wordt het resultaat van NCDO nieuw bepaald door de gerealiseerde 'netto' eigen inkomsten.

Nog te besteden subsidie NCDO nieuw

In 2012 is een bedrag van ruim € 10 miljoen besteed aan de uitvoering van de nieuwe activiteiten en verdere opbouw van het kenniscentrum, dat is ruim € 1,6 miljoen meer dan in 2011 (post Rijksbijdrage voor activiteiten NCDO nieuw). Omdat 2011 een 'overgangsjaar' was en een groot deel van de vacatures nog niet ingevuld, heeft in 2011 onderbesteding plaatsgevonden. Hiervan is in 2012 voor een bedrag van € 400.000 ingevuld, zijnde het meerdere van het gemiddeld per jaar toegekende subsidiebedrag ad € 9,6 miljoen. De post Nog te besteden subsidie per ultimo 2012 is daarom ten opzichte van 2011 gedaald met € 400.000.

Dit is in lijn met de opbouw van NCDO als kennis- en expertisecentrum. In de eerste helft van 2011 zijn de subsidiebeleidsplannen volgens opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken aangescherpt en is een substantiële reorganisatie afgerond waarbij ruim een derde van de medewerkers moest afvloeien. In het najaar van 2011 en begin 2012 zijn vervolgens nieuwe medewerkers voor de nieuwe taken geworven, met name voor de onderzoekstaken en voor de taken op het gebied van kennisverspreiding. Eind 2011 zijn ook de media activiteiten en het personeel van Global Village Media overgenomen. Per saldo zijn gemiddeld over het jaar 14 nieuwe fte's ingevuld. Hiermee was de personele capaciteit op sterkte en kon NCDO de nieuwe programma's implementeren en uitvoeren. De post Nog te besteden subsidie bedraagt ultimo 2012 ruim € 800.000; dit bedrag is in de begroting 2013 meegenomen (bijlage C).

Resultaat- en balansontwikkelingen NCDO oud

Afwikkeling NCDO oud (beleidsperiode 2007-2010)

Het resultaat van NCDO oud bedraagt 5,3 miljoen euro negatief. Deze 'bijzondere last' is het gevolg van de afrekening over de subsidieperiode 2007-2010 en betreft enerzijds het subsidieprogramma POP (programma ondersteuning participatie, 2007-2010) en anderzijds het subsidieprogramma Matra/KPA voor kleinschalige plaatselijke initiatieven in Oost Europa (2009-2010).

- Afrekening subsidieprogramma POP en 'eigen projecten' NCDO oud

Alle subsidiedossiers uit het subsidieprogramma POP zijn afgesloten; vanuit dit subsidieprogramma worden daarom geen uitgaven meer gedaan. Het voor dit programma niet bestede subsidiebedrag van € 4,46 miljoen (opgenomen in de balanspost Te vorderen subsidies rijksoverheid) is daarom afgeboekt ten laste van het resultaat.

Uit de voor de periode 2007-2010 beschikbaar gestelde middelen voor het subsidieprogramma POP en de eigen projecten van NCDO oud worden ook andere kosten betaald waarvoor de vordering op de Rijksoverheid - voor zover nog geen bevoorschotting heeft plaatsgevonden - blijft bestaan. Het betreft de kosten van de reorganisatie 2010/11, de afwikkeling van de eigen projecten van NCDO oud en enkele kortlopende schulden. Deze posten worden hieronder toegelicht

De reorganisatiekosten betreffen voor het grootste deel kosten uit hoofde van de wachtgeldregelingen, in 2013 ook nog kosten voor verdere afbouw van de subsidieafdeling die op 1 januari 2013 is opgeheven. De maximaal resterende uitgaven voor de afwikkeling van de reorganisatie 2010/11 bedragen € 1,97 miljoen; hiervoor is een voorziening getroffen.

NCDO oud moet in 2013 ook nog 'eigen projecten' ad € 425.000 afwikkelen, met name het oude sportprogramma, zij staan opgenomen onder de post Project/activiteitenverplichtingen.

Verder staat nog een aantal kortlopende schulden / kortlopende vorderingen binnen NCDO oud open waarvoor per saldo nog uitgaven ad € 95.000 zullen worden gedaan.

In totaal zal NCDO oud nog maximaal € 2,49 miljoen uitgeven in het kader van de beleidsperiode 2007-2010. Hiervoor is al € 720.000 van de rijksoverheid ontvangen, de post Te vorderen subsidies rijksoverheid bedraagt daarom nog € 1,77 miljoen.

- Afrekening subsidieprogramma Matra/KPA

Ook alle subsidiedossiers in het kader van het Oost Europese programma Matra/KPA 2009-2010 zijn afgesloten en ook vanuit dit subsidieprogramma worden daarom geen uitgaven meer gedaan. Het voor dit programma niet bestede subsidiebedrag van € 1,35 miljoen is daarom afgeboekt ten laste van het resultaat. Hieronder volgt een toelichting op dit bedrag.

Voor Matra/KPA 2009-2010 is door de Rijksoverheid een bedrag van € 4 miljoen beschikbaar gesteld; Hiervan heeft NCDO € 2,85 miljoen daadwerkelijk ontvangen en € 2,65 miljoen uitgegeven aan subsidieverstrekingen. Daarom moet NCDO nog ruim € 200.000 terugbetalen (zie onder overige schulden en overlopende passiva). Het verschil tussen het toegezegde bedrag ad € 4 miljoen en de ontvangen bevoorschotting ad € 2,85 miljoen wordt als vervallen (papieren) vordering afgeboekt via de staat van baten en lasten (€ 1,15 miljoen).

Vanuit dit programma worden geen andere uitgaven gedaan, er blijft dan ook geen bedrag Te vorderen van de Rijksoverheid staan. In totaal wordt in het kader van de afrekening Matra/KPA dus 1,35 miljoen ten laste van de resultatenrekening gebracht.

Reserves en fondsen

Algemene reserve en bestemmingsreserve

De algemene reserve heeft ultimo 2011 een stand van € 48.000. De in 2012 gegeneerde eigen inkomsten van € 217.000 zijn hieraan toegevoegd. Volgens Bestuursbesluit zijn de middelen in de algemene reserve 'bestemd' voor herstructurering van NCDO; daarom is € 265.000 overgeboekt naar de bestemmingsreserve herstructurering. Deze herstructurering gebeurt in het kader van een bijstelling van ambitie en koers tegen de achtergrond van verwachte bezuinigingen. In het hoofdstuk governance in dit jaarverslag wordt dit verder toegelicht.

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen betreffen de subsidieperiode 2007-2010; zij zijn in het kader van de afwikkeling van NCDO oud (zie hierboven) van € 5,3 miljoen ultimo 2011 tot nihil teruggebracht.

Voorziening reorganisatie

Vanuit de voorziening reorganisatie worden de afvloeiingskosten van de medewerkers van NCDO oud betaald, alsmede de kosten van de afbouw van de subsidieafdeling. In 2012 is hiervoor in totaal € 1,165 miljoen uitgegeven. Per 31 december 2012 worden nog maximale kosten voor verdere afwikkeling van de reorganisatie 2010/11 voorzien van € 1,97 miljoen. De voorziening is als volgt opgebouwd:

Wachtgeldverplichtingen medewerkers algemeen NCDO-oud	€ 1.526.000
Na- en bijscholing	€ 95.000
Overige algemene kosten	€ 32.000
Wachtgeldverplichtingen medewerkers subsidieadministratie	€ 253.000
Overige algemene kosten medewerkers subsidieadministratie	€ 65.000

Balans en Staat van Baten en Lasten